

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKI DAGBLADET

Laupäeval, 25. märtsil 1972

Nr. 23 (3711)

14. aastakäik

Parteiaaktsioon: Rohkem sallivust venelaste vastu

NEW YORK (EPL) — New York Times'i Moskva-korrespondent Theodore Shabad raporteerib, et Eesti ja Läti kommunistlikud juhid on alustanud ideoloogilist kampaaniat kasvatada hõrumõistendite vastu vene sisserändajate mõju vastu, eesmärgiga kasvatada "etnilist sallivust ja üksteise mõistmist".

12. märtsi Pravdas kutsus Läti kompartei esimene sekretär Augusta Voss partei propagandiste üles võitlusele natsionalistlike kalduvuste vastu, ning Eestimaal. Kommunistliku Partei Keskkomitee astus märtsi alguses kokku erakorraliseks istungiks, et koostada juhtnõuere rahvusküsimuseks, teatades Ameerika ajakirjanik Moskvas.

Teatavasti on eestlaste ja lätlaste madal sündivus, ning Moskva soov suurendada tööstuslikku toodangut Eestis ja Lätis tekitanud terava töökaite puuduse, mida korvatakse venelastest tööliste sissetoomisega.

Seda aga peavad eestlased ja lät-

lased hädaohuks oma rahvuskultuurile ja suhteliselt kõrgele elatustasemele.

Püüdes vähendada venelaste sissevoolu — juba praegu on veerand Eestist, kolmandik Lätist elanikkonnast venelased — on mitmed kohalikud ametikandjad propageerinud tööstuse kasvu aeglustumist. Need piidulised on olnud mõnevõrra edukad, sest tööstusliku toodangu tõus käesoleval viisaastakul on Eestis ja Lätis planeeritud suhteliselt tagasihoidlikuna.

Kuid näib, et venelaste sissevool — 14 tuhat aastast Lätti, üheksa tuhat Eestisse — jätkub, ületades seega siiski rahvastiku loomuliku iibe.

Oma Pravda artiklis nõudis Voss

rahuliku koosseksistentsi ja koostöö edendamist eri rahvuste vahel.

Eestimaal partei keskkomitee koosoleku kohta on aga väga vähe üksikasju avaldatud.

"Sovjetskaja Estonija" teatas vaid, et läbirääkimised keskendusid töötava rahvastiku rahvusvahelisele indoktrineerimisele Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei 24-ndal kongressil vastuvõetud otsuste taustal. 24. ja 25. Kongress nõudis teatavasti võitlust alustamist natsionalismi nähtust vastu.

Ameerika ajakirjanik toob oma teates ära ka näite Eesti rahvusliku hoiaku ilminguist Moskvas. Ta märkis, et kui Georg Ots esines hiljuti Moskva esinduslikus Sammassaalis, koosnes õhtuse keva esimene osa

Järg. lhek. 11

LASTETEATRI MENU EESTI KOOLI PEOL

Saabuva kevade tulekut ennustavate tunnismärkide palmikuse võime nüüd lükkida ühe kindlaima — Stockholmi Eesti Algkooli kevadpeo. See toimus pühapäeval, 19. märtsil meie koduseks saanud lokaalis — Skansullil gümnaasiumi aulais. Pikka tegevusaasta vältel (koolijuhataja Üdo Juono tervitussõnadest publikule selgus, et koolil on käsil kahekümnesitsmes tegevusaasta), on koolil kujunenud enamvähem traditsioonikindel kava iga-aastaste kevadpidude korraldamisel.

Nagu tavaliselt, oli peo "naelaks" lastenügend "Meie tsirkus", mille ka seekord spetsiaalselt koolipeoks oli kirjutanud Ao Vaks, kes ka lavastas.

EPL teatriarvustaja Eduard Reining leiab, et seekordsed "mõtteväljatused" (autor ei nimeta seda

nügendiks), on üks õnnestunumaid ja huvitavamaid lasteteatri lavale: "Tundub, et head vaimud

on sedapuhku Vaksil sulge juhtinud, "konstateerib arvustaja.

Nagu tavaliselt, kujunes koolipidu suureks rahvapeoks, kus publik koosnes kõikidest sugupõlvadest ja kus järjekordselt ilmnis see tugev asend, mis eesti koolil on eesti ühiskonnas. Kui aastaid tagasi üteldi, et algkooli kevadpidu on koos algkooli jõuluõhtuga eestluse suurimad peod Stockholmis, siis peab see paika ka praegu (vaata lhek 11).

Ivan Käbinat ja teisi parteijuhte Venemaa päritoluga peavad eestlased "moskovitideks" raporteerib The New York Times.

Heinrich Mark: Leo Karupää kartus asjatu!

Kantused, et eksilvalitsuse küsimus kerkiks ülemaailmsel Eesti Päevadel Torontos, on alusetu, rõhutab n.n. Oslo-eksilvalitsuse nimel Heinrich Mark seoses Rootsi Eestlaste Esinduse esimehe Leo Karupää kõnega Esinduskogule, mis oli refereeritud 22. märtsil Eesti Päevalehes.

Heinrich Mark on toimetusele saatnud alljärgneva kirja:

— Rootsi Eestlaste Esinduse koosolekul on selle esimees Leo Karupää millegi pärast vajalikuks pidanud asjatuid kahtlustusi üles kergitada Vabariigi Valitsuse suhtes seoses eeloleva Eesti Rahvuskongressiga Toron-

tos. Sel puhul lubetagu selgituseks öelda järgmist:

1. Vabariigi Valitsusel eksilil ei ole mingit kavatsust üles tõsta Rahvuskongressil Valitsuse "tunnustamise või toetuse saamise küsimust", sest Eesti Vabariigi Põhiseaduse alusel moodustatud Vabariigi Valitsus ei vaja ersorganisatsioonide tunnustamist. Eesti Vabariigi juriidilise edasipüsimise eelduseks on eesti rahva, territooriumi ja Vabariigi Valitsuse olemasolu. Kui meie oleme seisukohal, et Eesti Vabariik juriidiliselt eksisteerib edasi, siis on iseenesest mõistetav ka Vabariigi Valitsuse eksisteerimine eksilil.

2. Leo Karupää ütleb, et aasta ta gaski olevat antud kinnitus, et Rahvuskongressil ei tõsteta üles Valitsuse küsimust, nüüd olevat aga teistsuguseid märke, kuna mõeldud sügisel olevat teatatud kõigile läänedemokraatide valitsustele, kes tunnustavad Eesti Vabariigi riiklikku kontinuiteeti, uue kabineti koosseis. — See on täielik mõistatus, miks Karupää viib ühendusse Rahvuskongressi ja Valitsuse uue koosseisu teatamise välisteerimisele. Nii toimus see ka neteetajia ametisseasumisel on alati teatatud Vabariigi Valitsuse uus koosseis meie sõbralike riikide välisministeeriumidele. Nii toimus see ak mõeldud aasta sügisel. Vastav kiri

Praost Arbo Nael peab TV Lihavõtte-jumalateenistust.

TV annab eesti ort. pühade- teenistust

Rootsi televisioon on viimased kaks aastat edasi annud Lihavõtte jõujumalateenistuse mõnest ortodokskirikust, näit. Soomest. Käesoleva aasta jumalateenistus tuleb otseülekandes 1. aprillil kell 22.30 rootsi TV programmis nr. 1 Stockholmis eest. ap. õigeusu kirikust, kus teenib ülempreester praost Arbo Nael, ülempiidnik Nikolai Suursõit ja hiipidiakon Johannes Jürgenson. Koguduse segakoor vastutab muusikalise osa eest.

Venelane nimetas Baltikumi Inim- õiguste Komitees

NEW YORK (EPL) — 6. märtsil algas New Yorgis UNO Inimõiguste Komitee 28-as istungjärk, kus peateemaks on diskrimineerimise vältimine, eeskätt juutide tagakiusamine N. Liidus ja Süürias. Teatud kuuriosumiks oli, et istungjärkul oli esimeseks, kes Balti rahvaid nimetas, N. Liidu esindaja N. Tarasov, kes oma vastuses kasutas juhut vastamiseks ka 17 Läti kommunisti kirjalge (mida liikmetele oli käte saatnud tutvumiseks Balti noorte organisatsioon BATUN).

Venelane tegi siin huvitava eksituse, eteldes, et "need rahvad on praeguse süsteemi all elanud juba üle 25 aasta", parandades siis kiiresti: "...rohkem kui 50 aastat" (mida ta nüüd sellega mõles).

Mis juutidesse puutus, siis tõrjus ta süüdistust uusilsest tagakiusamisest informatsiooniga, et usklikke juute on suhteliselt vähe — Venemaal 3–6 protsenti, Baltimaades 6–9 ja Gruusias-Armeenias 9–12 protsenti.

Balti poolt külastasid Inimõiguste Komitee liikmeid isiklikult selgituseks ja 17 läti kommunisti kirja ärakirja üleandmiseks BATUNI leedu, läti ja eesti noored, viimaste esindajaina pr. J. Virkmaa ja pr. S. Okas.

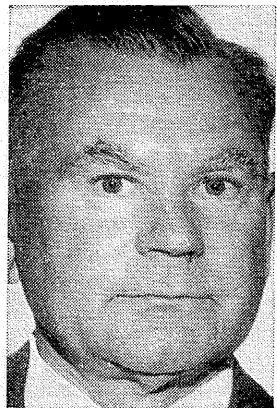
Nagu nüüd on selgunud, ei olnud Dagens Nyheter Rootsis kaugeleiki esimehe läti kommunistide kirja avaldaja. See ilmus Itaalia kommunistide häälekandjas L'Unita veergudel juba mõeldud detsembris ning juba mõeldud järelevalve pealt pisut varem. USA-s avaldas kirja n.h. mõjukaim ajaleht The New York Ti-

mes (27 veebruaril), kus märgiti, et valitsuse eksperdid on kirja nurinud ja usuvad selle autentsusse.

KOOR Eestist SIIA

Aprillikuus on oodata Rootsi uut laulukoori-külaskäiku okup. kodumaalt. Elmine külastus aastate eest oli nimelt Ernesaksa-meeskoori oma, nüüd lastakse välja Tallinna kammerkoor, milline mõeldud aastal Itaalias korraldatud kooride võistlusel segakooride klassis saavutas kuldmedali.

Koori dirigent Kuno Areng sai Itaalia pressis kiidusõnu oma tõlgenduste eest. Kooril on kolm dirigenti — Kuno Areng, Arvo Ratasseppe ja Ants Uleoja. Nagu okupatsioonijärgse järelevalve viisiks, ei avaldata esinemiskohti ja kontsertide täpsemat aega.

Heinrich Mark

Järg. lhek. 11

EPL 25. märtsil 1972

ETNILISE MURED

Kui uskuda The New York Times Moskva-korrespondendi Theodore Shabadit, on Moskvas tõised mured Balti riikides elanike probleemidega: kohalik elanikkond ei salli sissevalguvat vene elementi, kes arvult kasvab kiiremini vastavate rahvaste enda liibst ja nii põhjustab nende alade kiire venestamise. Tallinnas ja Riias on kohalikud parteijuhkonnad arutanud neid küsimusi ja seda ilmselt Moskva otseselt käsil, kes on ette dikteenud ka lahenduse — kõiki propagandavaruuride rakendamise etnilise sallivuse suurendamiseks "teel nõukogude ühtlase rahvuse". Mis tähendab propaganda-aparaadi pingutamist, mitte aga samunde astumist eesti ja läti rahvaste omaväga säastamiseks, kuigi selle taustal paistab teatav protsess aeglustumine. Ilmestatud viisastaku industrialiseerimisprotsentide teatud vähendamise suhtes teiste, N. Liidu pärisaladega.

Niinimetatud "Läti kommunistide kirki", hästi põhjendatud ja dokumenteeritud alusandmetega, on ilmselt Moskva vrpustanud, kuna andmestik läänest sai ettenägematu publikiteedi, mille mõju kiired demonteerimised ei suutnud vähendada. Kommunistide kaebekiri vene surve suhtes langes ju täielikult ühte sellega, mida eesti ja läti rahvuslased ringkonnad läänest on juba aastaid ähelnud. Ja tarvitseb vaid heita pilku nende maade praegusele juhtkonnale, kui selgelmalt ilmneb, et valitsevad moskoviidid, s.o. Venemaa tulnud venelased või sealset "ümberkasvatatud", eestlased ja lätlased. Eestis näit, on partei tippu jõudnud üksainus Eesti sünnipäraga kommunist, 41-aastane Väino Väljas, keda ka New York Times nimetab. Eesti ja Läti kommunistlikke parteide keskkomiteed astusid kokku samaaegselt ja samade (etniliste) probleemide arutamiseks (mida

üles oli kergetarud läänest läti kommunistide pretestikirjast) ja läti parteilidder August Voss pandi kirjutama PRAVDA veergudele — kõik selle reitsepi järele, mida Moskva oli ette näinud. Retsepti ei ole aga põrmugi uus, vaid see sama, mida on juba Stalini ajast peale propagandas pakutud: nõukogude rahvaste sõprus, üheõigused, vastastikune aitamine jne. teel ühtlase "nõukogude rahvuse" poole. Mõtted, mida alles Moskvas 24. ndal parteikongressil korraliti ja mida ainult nüüd veel tugevamini tuleb eestlaste ja lätlaste ajudest taguda partei agitatsiooniparasiid kaudu. Samal ajal kui aastas Eestisse saabub 9000 ja Lätisse 14.000 venelast "ööjõuna" kes ei kõnele eesti keelt, kes ei pea seda vajalikuks õppida ja kes eesõigustatult saavad korterid nagu kunagi ülemkiht.

See tõelisus on muidugi teade nii Eesti kui Läti kuisingjuhtkonnale. Kõnismis on muidugi, kuivõrd see juhtkond isegi partei keskkomitees oma seiskukhi julgeb avaldada, kui "signaali", s.o. juhtnöörid on Moskvas juba saabunud. See on põhjuseks mikis parteileht "Sovjetskaja Estorija" väidib avaldatud mõtete refereerimist. Koskne juhtimine on paraku ka pärast Stalinit toatanne. See juhtimine on teatavalt olukorra. See Lätis on iga 3 lätlaste kohta 2 ja Eestis iga 3 eestlaste kohta 1 venelast (viimase suhte juures ei ole aga arvestatud Eestisse plateeritud sõjaväe ja laevastikuasi). Raske oleks seletada, et see kõir ei ole olnud teadlik poliitika nende maade etnilise ilme muutmiseks kõigiks aegadeks. Stalin kavatses venestamisprobleemi lahendada küüditamistega, tema järeltulijad on väljas palju rafineerumate meetoditega, mida propagandas nimetatakse "rahvaste koosõöks ja sõpruseks".

KLA

VÄLISKOMMENTAAR

VABADUSHÄÄLTE KAITSEKS

Ühendriikide endise välisministri abi George Balli algatusel moodustati Washingtonis märtsi algul erilise Kodanikekomisjonid eesmärgiga kaitsta Münchenis tegutsevaid ringhäälinguid "Free Europe" ja "Liberty" neid ähvardava sülemise eest. Komisjonis on esindatud mõlemad suured erakonnad võrdlemisi tasavõrdselt. Proklamatsioonid allekirjutajate hulgas paistavad eriti silma promineentsed tegelased, nagu endine kaitseminister Clifford, endine finantseminister Fowler, ametiühingute esimees Meany, New Yorgi kuberner Rockefeller, omaaegne NATO ülemjuhataja kindral Guenther ning suuraadikud Harriman, Bohlen ja Kohler, kes olid USA esindajateks N. Liidus pikka aega aastate jooksul ja paljudes kriitilistes faasides.

Lääne-Saksa sõltumatu ajaleht "Die

Welt" märgib sel puhul, et uue rühmituse algatus on suunatud Senati väliskomisjoni eesistuja Fulbrighti vastu, kes parlamentaarse manöövri abil püüab mõlemalt saateajamalt rõivida majanduslikku alust. Tal läks viimati korda läbi viia Senati otsus, mille kohaselt Münchenis tegutsevate jaamade finantseerimine lõpetatakse 30. juunil. Kongressi Saadikutekoda soovast otsustas pikendada mõlemate finantseerimist tulevaste aasta 30. juunini. Kõnismise lahendamiseks on järelikult vaja Senati ja Saadikutekoda ühist hääletamist, mida aga senaator Fulbright püüab sabotseerida. Ta on nimelt asunud seiskukohale, et mõlemad saateajamad oleval "küüna sõja püüandus", mis praeguses pingelanges teatavalt poliitika polevat enam ajakohane.

Asjaloodud Kodanikekomisjoni ar-

vates tähendaks see mõlemate vabadushäälte torpedeerimist ja ühtlasi vastutulekut N. Liidule, kes aastaid on rünnanud saateajamade "Free Europe" ja "Liberty" tegevust. Senaator Fulbrighti obstruktsioonipoliitika on igatahes juba viinud selleni, et mõlemad vabaduse häälekandjad on sattunud majanduslikku kitsikusse, kuna rahanduslik abi on tegelikult katkenud 23. veebruarist saadik. Endise välisministri abi George Balli poolt korraldatud pressikonverentsil Washingtonis tegi Vaba Euroopa esindaja teatavaks, et raha kaastööliste palkadeks on veel ainult paarikümnendal. Raadio Liberty omaini poolt on juba sunnitud vähemalt omaid selgema oma dokumentatsiooni keelusest, mis objektiveerib informatsioonilikkana olukorra kohta Nõukogude Liidus on rahvusvahelisel teinud kõrgest hindamist.

Järgnevat sõna võttes tähendas George Ball, et vahepeal on 57 senaatorit, kesge Senati seise enamus, asunud seiskukohale, et mõlemad saateajamad Münchenis on vaja alles hoida. Nüüd on asjaloodud Kodanikekomisjoni esimeeskes ülesandeks seda senaatorite enamuse uut algust isgatpdi toetada. Ball tõrjus ühtlasi Fulbrighti väidet, nagu segaksid mõlemad kõnesolevad saateajamad vastastikusele arusaamist Lääne ja Ida vahel. Hoopis vastupidid: Ringhääling "Free Europe" olevat ümmargusest 30 miljoniline kuulajakond kõikeid viinud, kes on rohkem kui 14 aastat vanad. Raadio "Liberty" omakorda on leidnud lugematuid kuulajaid Nõukogude Liidus eneses. Seejuures ei tegele saateajam sugugi ühekesitamisega, vaid tema missiooniks on ainult selgitusöö.

Ka Kodanikekomisjoni proklamatsioonis hinnatakse mõlemad ringhäälingud kui "väärtuslikke instrumente" ühenduspäimisel rahvastega Ida-Euroopas ja Nõukogude Liidus. Seepärast ei pea Kodanikekomisjoni ka mõistlikkuse tähendatud saateajamade alutamist USA välisministri ümle, nagu senaator Fulbright seda teeteb. Nende asutamise peatamise otse kontrolli alla õnnestaks nimelt nende ülesdatavust kuulajakonnale hulgas. On õigem, kui finantseerimise jatkub USA informatsiooniteenistuse avaliku eelarve kaudu. See on seda tarvilikum, et kõnesolevate saateajamade allutamine välisministri ümlele kui otsestele kontaktiorganile Moskvas tooks tagajärjena, et te

le oleks raskest läbi viia kui teiste riigigorganite juures. Kodanikekomisjoni arvates tähendaks saadete püramine või katkestamine Münchenis igatahes üht vastutamatut aksiooni mis käib ristivastu ameerika rahva parimatele huvidele".

A.K.

Suure Reede ja Ülestõusmispuhade kirikuteated avaldatakse 29. märtsil Eesti Päevalehes.

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Jakobis palmipuude püha jumalat. 26/3 kl. 15. kog. õp. juti. EELK assessor, Inglismaa praostkonna praost dr. theol. Jaak Taul, oreil H. Kiisk, laulur.

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai Pea-kirik, 26/3 kl. 18 õhtuene, paljuko-te õnnist. ja püht. 26/3 kl. 11 liturgia. Issanda Jõuusaulemma minemise püha. Teenis õlmpar. A. Nael.

GÖTEBORG: Guidhedoni Ortodoks kirik, palmipuude pühal kl. 11 liturgia. Suure Neljapäeva õhtul 30/3 kl. 18 kannatusevang lugemine. Praost N. Rang.

NORRÖPÖNG: Trozelli kabelis 26. märtsil kl. 11.30 liturgia urbade pühitsemiseks, õlmpar. M. Julham. Enne liturgiat, kl. 10.45 samas kog. nõukogu koosolek.

VABAKIRKUD

STOCKHOLM: Ansgaril, Kungsholms, 23. jumalat. 26/3 kl. 16. kohal. vennad.

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Kirik, Brävallag, 11. 26/3 kl. 10 püha-päevakool, kl. 11 jumalat. A. Söderlund pärast ülemalimist misjonireisi, lauluteatrandeid. 26/3 kl. 10 koori-harjutus, 30/3 kl. 17 pensionäride kokkutulek, värvifilmid Jüri külast, lauluteatrandeid, kohvilaud.

STOCKHOLM: Normalmi Bapti-Kirik, Norrtullsg. 37, jumalat. 26/3 kl. 15.

BORAS: Blåbandi saalis, Stjärnsköldsg. 5 Eesti Bapt. keskkonidse Vaimulik Konverents Eestlastele. 1/4 kl. 18 tervituskösoolek, 2/4 kl. 9 palvet, kl. 10 jumalat. Issanda surma mälest, kl. 11 jumalat. 3/4 kl. 9 palvet, kl. 10 jumalat. kl. 13 konverentsi tegevuskösoolek valimistega, kl. 18 lõppkösoolek. L. Helmnets ja H. Promm.

ESKILSTUNA: Nelipühi Kirik Fialafela, Smedjeg. 23, jumalat. 29/3 kl. 19. H. Rüdmiik Torontost, laule Stockholm noortelt.

ESKILSTUNA: Eskilli kirik, Båtsmansg. 7 jumalat. 26/3 kl. 14. E. Jougut.

GÖTEBORG: Blå Bandeti saalis, Erik Dahlbergsgatan 11, jumalat. 26. märtsil kl. 11. H. Promm Kanadast. 27/3 kl. 19 jumalat. J. Sasse kodus, Österlycken 20, Utby, KFUM ruumes, Parkg. 9-11 pühtil. 29/3 kl. 19, 29/3 kl. 12.30 pühtilund. 30/3 Mõndals Frölundag. 62 O. Allasi juures kl. 17 30/3 Blå Bandetis kl. 11, H. Promm.

GÖTEBORG: Smyrna Nelipühikog. Parkg. 1, 25/3 kl. 18 pühtilund, 26/3 kl. 19. A. Milder, püha-päevakool. S. Reedel kl. 15 jumalatee-nimise, Kristuse surma mälest.

JONSERED: Misjoni kirikus 26/3 kl. 11 Rootsi-Eesti jumalat. B. Gustafsson, A. Milder, koord.

NORRÖPÖNG: Tabernaakel,

Gomulka tervis hea

VARSAVI — 15 kuud tagasi kukutatud Poola parteijuh Gomulka näitas end esmakordselt avalikkusele seoses üldvalimisega. 67-aastast endist Poola valitsejat ümbritsesid julgeolekupoliitsid.

Gomulka lahkus kohalt pärast vereiseid kokkupõrkeid Poola sadamalinna Gdansk, Gdynia ja väikelinnas Slupsk, kus elanikud protesteerisid elatistarbete hindade shokk-tõusu vastu. Gomulka tagandamise põhjusena nimetati tookord tema halba tervistlikku seisundit. Valimislokalis aga näis Gomulka olevat prima tervise juures ja seda kinnitas ka ise.

Teater Eskilstunas

Pühapäeval, 26. märtsil kl. 14 tolm teatritendus Folksuts Huset. Esitamisele tuleb August Mälu näidend "Valgus sinu käes", mis esietendusel Stockholmis teatavasti sai suure muu osiaks.

Lavastaja Lensi Rimmer, assistent Elmar Kuus, tegelased Valdek Jürisoo, Edmar Kuus, Lensi Rimmer ja Epp Lohk-Sundström. Dekoraatsioonid A. Vaks, kostüümid Aivi Tõnissoo, valgustus ja heli Hilja Loo.

Korraldajad loodavad publiku suhtes täismaja, s.t. teatrituulvisi nii Eskilstunast kui ka ümbruskonnast.

Leinateateid

Tallinnas suri 10. märtsil Arvi Truupild, sünd. 14. detsembril 1914 Virumaal. Ta oli tuntud ratsasportlane. Evakueerituna Venemaa eesti sõjaväe koosseisus, avansseerus seal kapteniks ja astus partei liikmeks. Viimati töötas Tarbijate kooperatiivide tootmisloondises "Kooperator".

Tartus suri 11. märtsil sportlane Lembit Virkus, sünd. 7. nov. 1932. Viiekümneendatel aastatel oli ta rekordimees pikamaajooksudes.

Tallinnas suri Helmi Ehasalu. Raplas suri Martin Veeris, kohaliku täitevkomitee esimees.

Torontos suri 13. märtsil Maria Jouts, sünd. 25. märtsil 1893.

Torontos suri 10. märtsil Leeni Lund, sünd. 26. aug. 1887 Hilumaa.

Los Angelesis suri 26. veebruaril Elmar Leoke, sünd. 8. augustil 1896 Viljandimaal.

Londonis, Ontario provintsis Kanadas, suri 9. märtsil Gretchen Rand-mets.

Kudrig, 26. jumalat. 26/3 kl. 13. E. Medri jt., õhver välisministri. Betanna, Bräddg. 54, palvet. 25/3 kl. 17. Eileteade: H. Rüdmiik Norrköpingis 4/4 kl. 19 Betanias ja 5/4 ja 6/4 kl. 19 Tabernaaklis.

Balti meeleavaldus vene näituse vastu

LOS ANGELES (EPL) — USA-s praegu ringreisi tegev N. Liidu kunstinaitus pörkus Los Angelesis baltlaste meeleavaldusele. Kaks päeva enne näituse ametlikku avamist toimunud näituse tutvustamisel ajakirjandusle, ootasid hoone ees rahvarideid läbi noored loosungitega, mille nõuti vabadust Eestile, Lätile ja Leedule.

Kogunevatele ajakirjanikele rõhutat, et baltlastel on oma kultuur, millel ei ole midagi üht vene kultuuriga.

Meeleavalduse korraldajaks oli leedulanna Nida Brinkis, keda abistas ajakirjanikega kõnelustel eestlanna Viivi Piirisild. Ajakirjanikele jagati materjale Baltikumi probleemide kohta.

Meeleavaldusest andsid ülevaate ajalehed ja kaks televisiooni jaama. Viimaseid oli rohkem kohal ja tehti ülevõtteid, kuid midagi edasi ei antud. "Ilma vägivalladest steenideta ei ole ju asjal uudiseväärtust", seletati vastavate TV toimetuste poolt.

Ka näituse avamispäeval, 9. märtsil

Akad. eksamid

Wisconsini ülikooli Milwaukeees USA-s lõpetas ajalool alal BS kraadiga Verner Krönberg.

Chicago Technical kolledžil lõpetas mehaanika insenerina Ain Rajala, sünd. Pärnus 1942.

Concordia Teachers College'i River Forest'is, Ill. lõpetas BA kraadiga Maret Ann Kips. Ta tahab jätkata õpinguid magistrakraadi saavutamiseks sotsioloogias eeliseval sügisel.

sil olid baltlaste grupid demonstreerimas näitusahoone ees. Demonstreerimas olid ka juudid (Jewish Defense League).

Baltlaste demonstratsioonil oli omamoodi pikantne vahejuhtum. Nimelt kandis läti rahvuslippu noor habemik, kes oli väga sarnane Fidel Castrole.

Leiti, et selline välimus ei sobi lätlastele rahvuslippuga ja nii võitis Leedu seltsi esimees lipu temalt üle ja kandis seda nii kaua kuni leiti uus lätlane...

Lätlased olid

'Kvällsöppetis'

Televisioonis õhtuprogrammis "Kvällsöppetis" esinesid esmaspäeva õhtul ka lätlased.

Rahvarvides näitsikud ja noormeet tantsisid ühe rahvatantsu ning jutustasid läti kultuuritegevusest paguluses, m.h. tutvustades ka ainulaadset Läti internaatgümnaasiumi, milhine töötas Lääne-Saksamaal ja kuhu läheb õppima lätlasi ka teistest maadest.

EESTI PÄEVALEHT

Estoniska Dagbladet

Peatoimetaja Juhana Kolda

Vastutav väljaandja

(ansv. utgående)

Arvi Moor

Toimetuse ja talitus:

EESTI MAJAS Stockholmis:

Wallingatan 32, 1 tr.

Postiaadress: Box 667

101 29 Stockholm 1

Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus

Andr. Eesti Päevaleht, Box 120,

331 02 Eskilstuna, tel. 016/41 77 72

Tellimispostigiro nr. 15 67 70-0

Kuulutusarvete postigiro 60 59 00-0

Eesti Päevaleht Förlags AB,

Stockholm

Tellimishinnad:

Aasta kr. 147:-

Termin (4 kuud) kr. 53:-

Kuu kr. 15:-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT

FÖRLAGS AB

Trükkija: Eskilstuna-Kuriers

Tryckeri AB Eskilstuna 1972

USA-kirikud toetama "vabastamisliikumisi"

NEW YORK (VES) — Ameerika protestantlik kirikute peanõukogu tegi oma esimehe Cynthia Wedeli ja peasekretäri dr. R. H. Edwin Espy seletuste kaudu nel päevil teatatavaks liikmeskirikute kolmanda ülesande: senisele kahele ülesandele, mis arutatakse ette nähtud, nimelt usu kuulutamisele ja hädaliste abistamisele, võetakse kolmanda ja kõige olulisema ülesandena lisaks "vabastada rahvaid, viia neile õiglust ning arengut".

See viimane ülesanne on kirikute peanõukogu enda arvates "kõige vastutulisem", mille ees kirjeldatud kunagi seisnud. Sest selle eesmärgi saavutamiseks kirikute peanõukogu ei eita vägivalla. Kirikute maailmanõukogu ongi juba saatnud gerilja-

sõdijatele mitmel mandril toetusel raha, mis kirikutes usklikke poolt annetuseks pandud korjandusvaagnasse.

Vägivalla tarvitamise õigustamiseks tuuakse ette Jeesuse sõnu (Matteuse 10:34-36):

"Arge arvake, et ma olen tulnud tooma rahu maa peale; ma ei ole tulnud tooma rahu, vaid mõõka! Sest ma olen tulnud ajama inimest riidu tema isaga ja tütar tema emaga ja miniat tema ämmaga... ja inimese vaenlasiks saavad ta omad kodukonnad."

See kirjasaõna sobib kasutamiseks vägivalla õigustamiseks revolutsiooni tegemisel; on veel teine küsimus, "sina ei pea lapna", mis sobib kasutamiseks sõjavastaseks kihutus- töös nii kirikukantslisk kui ka miitingul. Kui kommunistlik gerilja tapab kodanliku korra kukutamiseks siis on see vabaduse ühe õigluse saavutamise nimel õigustatud tegu. Kui sõdur tapab kommunistliku agressiooni vastu peetavas sõjas, siis on see jõe patt.

Selline on Ameerika kirikute peanõukogu ja kirikute maailmanõukogu juhtide arusaam. Kas on keegi kuulnud, et need kirikuvõrdsed on sõnagi olnud kommunisti poolt ikestatud rahvaste kasuks ja N. Vene vastu? Kas on nad väljendunud jälestust Vietnamis kommunistide poolt toime pandud hirmutegude üle?

Göteborglaste "Kraavihallid" lavale sügisel

Göteborgi ES Näiteringil on praegu käsil Henna Valguri kolmevaateline "Kraavihallid", küllakomöödia lauludega Arnold Sirkeli lavastusel.

Näidend pidi saama lavaküpseks juba aprillis, kuid kuna on selgunud, et kevadhooaeg on äärmiselt üritusterikas ja ülekoormatud, otsustas Näiteringi juhatus tuua "Kraavihallid" lavale sügisel. Esietendus Göteborgis on kindlaks määratud ja toimub 30. septembril.

Edasi läheb teater ka ringreisile, külastades Stockholmist laupäeval, 7. oktoobril ja Norrköpingit pühapäeval, 8. oktoobril. Tõenäoliselt toimub etendus ka Lundis, sel juhul 14. oktoobril.

● Välisministeerium teatab, et USA ja Puna-Hiina vahel diplomaatilise kontakti loomiseks ei saada kumbki riik oma saadikuid üksteise pealinnadesse, vaid asju aetakse Pariisis USA suursaadiku Arthur Watsoni ja Puna-Hiina suursaadiku Huang Cheni kaudu.

● Göteborgis tulutati Heiki Gröner ja Elisabeth Larsson.

Brezhnev ähvardab BRD-d ja on huvitatud Ühisturust

MOSKVA — Kremli kongressipalees kõneles parteijuht Brezhnev viiele tuhandele ametiühingute delegaadile. Kõne tähtsaima osa moodustas vihje Saksa Liiduvabariigi niinimetatud idalepingute eelselsetele ratifitseerimisele. Brezhnev toonitas, et Bonnile on lepingute kinnitamine vastutuseks otsuseks, "mis lõpupele lõpuks on ka vajalik rahupoliitika ja sõjapoliitika vahel". Brezhnev ütles:

— Tähtsad positiivsed muudatused leiavad aset meie suhetes Saksa Liiduvabariigiga. Need on saanud viimatuks tänu lepingule N. Liidu ja BRD vahel, samuti N. Liidu ja Poola vahel.

— Ratifitseerimisprotsess lepingute heakstunnamiseks on käimas nende kolme riigi parlamentides. Läänesaksa opositsioon ei taha lepinguid heaks tunnista, kuna nendega kinnitatakse Euroopa praegused piirid. Ent vastased ei leia piirikiistumise arutamiseks ühtki läbirääkimispartnerit. Lepingutes peegeldub tegelik olukord, sõnas Brezhnev ja jätkas:

— Liiduvabariigil seisab ees vastutustarika otsuse langetamine mis ühtlasi otsustab ka tema rahva tuleviku ning kuidas teised riigid suhtuvad BRD-ssse tulevikus. Tegemist on valikuga koostöö ja konfrontatsiooni vahel, pinge vähendamise ja pinge tekitamise vahel. Lõppude-lõpuks seisneb valik ka rahupoliitika ja sõjapoliitika vahel, rõhutas Sovjeti parteijuht.

Välisvastaajad, kes on Brezhnevi kõnet niueldada "täht-tähele" üritunud, märgivad, et tegemist on otsehoiatusega. See pole suunatud mitte üksnes Bonni opositsiooni vastu, vaid ka läänesaksa rahva vastu.

Vaateajad olenevad edasi, et Moskva näib olevat üsna rahutu oodates Liiduvabariigi poolt langetatavat lõplikku otsust idalepingute asjas. Kui näiteks ratifitseerimist ei tule, tähendaks see omanoodi prestiižihukat ka Brezhnevile endale, kes isiklikult on pidanud läbirääkimisi kantsler Willy Brandtiga.

Nõukogude parteijuhi kõnes esines peale lepingute ratifitseerimise osa veel üsna huvitav osa, millest ta otseselt avaldab huvi Euroopa Ühisturust (EEC) vastu. Brezhnev märkis, et N. Liit on huvitatud koostööst EEC-ga, kuid ainult tingimusel, et sotsialismimaade kaubandusliitu Comeconit vaadeldakse EEC-ga võrdõiguslikul alusel.

— Meie suhted osavõtjatega selles grupis olenevad loomulikult kuivõrd suure ulatuses nad tunustavad eksisteerivaid reaalseid sotsialistlikus Euroopas. Meie soovime majanduslikes suhetes võrdõiguslikkust ja oleme diskrimineerimise veendunud vastased.

Brezhnevi pinnasondeerimist EEC suhtes nimetatakse huvitavaks, kuna N. Liit seniani on tauninud Euroopa Ühisturust ning nimetanud seda "kapitalistlikuks, sotsialismimaalima vastu suunatud vaeneliseks", kellega N. Liidul ei sobi suhelda.

Eriti sensatsiooniliseks aga Brezhnevi kõnet EEC suhtes ei peeta, kuna juba kaks aastat tagasi sõnas N. Liidu välisminister Gromõko oma läänesaksa kolleegile, Walter Scheelle, et Moskva arvustuste kohaselt sõlmitakse 70-ndatel aastatel kaubalepinguid EEC ja Comecon vahel.

Samaaegselt aga juhiavad välisvastaajad tähelepanu asjaolule, et Come-

coni nimetamises on Brezhnev ühtlasi ja EEC vahel. Comecon oleks lasi teinud võimatiks iseseisvate seega kõikide kaubandussuhte va- kaubalepingute sõlmimise mõne idahendaja ja kontrollija, (EPL/JA).

E. KIRJANIKE KOOPERATIIVI

raamatute müük kuni 10. aprillini
Uus nimekiri

A-seeria raamatud:	hind	kõit.	br.
A. Kivikas: Tuliõied, r	4.—	2.—	
P. Krusten: Kaugelviibija, m	4.—	2.—	
R. Kolk: Küla põleb, r	4.—	2.—	
A. Kork: Neli musketäri, r	5.—	—	
G. Helbema: Sellest m. mungast II, r	5.—	—	
R. Kolk: Sulajää, r	5.—	—	
B. Kangro: Emajõgi, r	6.—	—	
A. Kallas: Suurlinnade udus, m	6.—	—	
K. Ristikivi: Põlev lipp, r	6.—	—	
K. Rumor: Kuldlind, n	6.—	4.—	
M. Raud, Sulg ja raamat, m	6.—	4.—	
K. Rumor: Krutsifiks, r	6.—	4.—	
A. Kallas: Pööripäevad, m	6.—	4.—	
L. Reiman: Lava võtus, m	7.—	5.—	
H. Mäelo: Elutegevuses, m	7.—	5.—	
K. Rumor: Tuuleviilul, n	7.—	5.—	
A. Mägi: Karneval, r	7.—	5.—	
V. Uibopuu: Markuse muutumised, r	7.—	—	
P. Lindsaar: ... ja sõdurid II, r	8.—	6.—	
B. Kangro: Tartu, r	8.—	6.—	
K. Ristikivi: Viimne linn, r	8.—	6.—	
S. Ekbaum: Oiguseõudja, r	8.—	6.—	
A. Willman: Peotäis tuhka III, r	8.—	6.—	
V. Uibopuu: Moosilik, n	8.—	6.—	
A. Kork: Tänavakuningad, r	8.—	6.—	
K. Ristikivi: Surmaratsanikud, r	8.—	6.—	
I. Jaks: Eikellegi maal, r	8.—	6.—	
E. Iibak: Tuvi Malm, r	8.—	6.—	
A. Mägi: Tuli sinu käes, n	8.—	—	
V. Oun: Uus evangelium I, r	8.—	—	
V. Oun: Uus evangelium II, r	8.—	—	
G. Helbema: Sellest m. mungast I, r	9.—	—	
A. Mägi: Uputus, r	9.—	—	
A. Salu: Surmatrummid ja pajupill, r	9.—	—	
A. Gailit: Kas mäletad, mu arm, II, r	10.—	8.—	
P. Lindsaar: ... ja sõdurid I, r	10.—	—	
A. Willmann: Peotäis tuhka II, r	10.—	—	
A. Thoen: Hallide mägede maa, r	10.—	8.—	
A. Willman: Peotäis tuhka I, r	11.—	9.—	
A. Kalmus: Toone tuuled, r	11.—	—	
K. Ristikivi: Imede saar, r	11.—	—	
A. Kalmus: Jumalad lahkuvad, r	12.—	—	
B. Kangro: Jäälätteid, r	12.—	—	
I. Talve: Juhansonid reisid, r	12.—	10.—	

B-seeria raamatud:

Eesti Lütürika I, luuleantoloogia	11.—	—
Eesti Lütürika II, luuleantoloogia	14.—	—
K. Lepik: Kollased nõmmed, I	—	6.—
A. Mägi: Regivärsid, I	—	6.—
A. Vihaelmm: Tsoloogil, I	—	8.—
T. Kiinnapas: Suured mõtlejad, t	13.—	11.—
J. W. v Goethe: Faust II, nd	10.—	—
B. Kangro: Merre vajunud saar, nd	—	9.—
B. Kangro: September	—	5.—
H. Mäelo: Eesti naine, t	9.—	7.—
Meie Maa IV, Lõuna Eesti, kt	15.—	—
Eesti Talu, kt	22.—	—
Estlands ansikte, pilditeos	22.—	—
V. Uibopuu: Att vilja leva, r	—	8.—
V. Uibopuu: Markus hjälparen, r	—	9.—

Meie Kirjanikke, lühimonograafiad:

A. Mägi: Karl Ristikivi	—	4.—
A. Kurlents: Karl Rumor	—	4.—
M. Jürma: Pedro Krusten	—	4.—
R. Kolk: August Mägi	—	4.—
A. Mägi: Lühike e. kirjanduslugu, I	—	4.—
A. Mägi: Lühike e. kirjanduslugu, II	—	4.—
K. Ristikivi: Bernard Kangro	—	4.—
A. Mägi: Gert Helbema	—	4.—
Tulimuld 1952, 53, 55—63, 66—69 ak. a	—	6.—
Tulimuld, üksiknr. a	—	150

Hindadele lisanduvad käibemaks 17,65 % ja saatekulud.

Tellijä nimi ja aadress:

Tellida: Eesti Kirjanike Kooperatiiv, Pank 1, 220 03 Lund 1.

Tel. 046/121719 (töö ajal), 046/119690 (õhtuti).

TELEFUNKEN PALcolor
741 T/SE 26"

Suverän färgatgerivning —
fattas bara annat! Det är ju
Telefunken som utvecklade
PAL, färg-TV-systemet
Europa gått in för. Ljudet
kommer direkt! Elektronisk
kanalväljare. Valnöt,
vit, jakaranda. Ett års
garanti, tre års bildrörs-
garanti.

TELEFUNKEN
PAL

säljs av

**normmalms radio
& elvaruhus ab**

Svandammsplan 2

Hägersten

Tel. 45 13 50

EESTI KAPITISTI KESKKOONDISE VAIMULIK KONVERENTSI EESTLASTELE

Boräsis, Blåbandi saalis, Stjärnsköldsgatan 5 Ülestõusmise pühapäel
1 aprillist kuni 3. aprillini

Pühapäelaulupäeval, 1. aprillil kell 18.00 Teravitsukoosolek.

Esimesel pühapäel, 2. aprillil kell 9.00 Palvetund, kell 10.00 Jumalateenistus Issanda surma mälestamiseks, kell 18.00 Jumalateenistus. Teisel pühapäel, 3. aprillil kell 9.00 Palvetund, kell 10.00 Jumalateenistus, kell 13.00 Konverentsi tegevuskoosolek valimistega, kell 18.00 Lõppkoosolek.

Paljud jutlustajad. Soololaule. Väliskülastajana jutlustaja H. Promm Torontost.

Konverentsile sõitjaid palutakse, kui võimalik, teatada oma osavõtmust aadressil: H. Ahlberg, Lindormsgatan 27, 592 37 Boräsis.

Kõik teretulemast!

Valgeranna suvekodu ootab lapsi

Laste ja personali eelregistreerimine Göteborgi Eesti Seltsi laste suvekodusse Valgeranna on alanud. Ugglaripis asuva suvekodu on eeloleval suvel avatud 18/6-16/7.

Osavõtmaks 150.— lapset, kes sündinud 1960, 1975.— lapset kes sündinud 1959 või varem. Eelregistreerimist võetakse vastu 1. juuni korraldava toimkonna poolt telefonidel 28 58 41 (Lokbik), 44 33 39 (Suu) ja 45 94 32 (Kriisa).

Esinejaid ja tegelasi lüüriilis-muusika isel õhtul Eesti Majas. Vasakult Harry Küsk, Arvo Mägi, Kalju Lepik ja Viljar Nairis. (EPL-foto Lepper).

Katsed Ceausescu lahti saamiseks on seni ebaõnnestunud

BONN (EPL) — Läänesaksa ajakiri "Der Spiegel" (nr. 11, 1972) väidab, et tema informatsioonide kohaselt ebaõnnestus juulis 1971 Rumeenia punaarmee kindralite teine katse Ceausescu kukutamiseks. Kava selleks valmis Moskvas, kes korraldas siis ka Varssavi pakti ma-
noövriv Rumeenia piiri lähedal Ukraina ja Ungari territooriumil. Võt-
ma ülevõtmise pidi toimuma siis, kui Ceausescu viibis Pekingis.

See aga ebaõnnestus selle tõttu, et Ceausescu saabus tagasi Bukaresti varem, kui selle nägi ette ametlik kava. Kohe laskis ta siis vahistada 40 kõrgemat ohvitseri, kellede hulka kuulus ka Moskva spioon kindral Ion Serb, kelle hukkamisest teate avaldasid nüüd lääne ajalehed. Oma koha kaotas ka Rumeenia KP keskkomitee sekretär Vasile Patilinet, kellele allusid Rumeenia armee, riiklik julgeolek (salateenistus), poliit-
litsel ja kohus.

Patilineti vallandamine Rumeenia KP keskkomitee sekretäri kohalt toimus 5. jaanuaril 1972. Selle põhjus-
tas ta "puudulik valvatus", mille te-
da süüdistati juba 1971. a. sügisel, sest
just selle "puuduliku valvuse" tõttu
toimuski Ceausescu kukutamise katse.

Võimuvõitlus armee ja partei va-
hel on Rumeenias juba traditsioon.
See algas kohe pärast punaarmee sis-
semarssi Rumeeniasse. Siis kas hu-
kati või saadeti sunniti kõik need
rumeenia sõdurid ja ohvitserid, ke-
da süüdistati koostöös sakslastega.
Puhastustöö juhiks määras Moskva
Rumeenia armee poliitlitsel juhi ko-
lonel Nicolas Ceausescu.

Puhastuse tegelikuks läbiviijaks
oli kaitseminister ja armee milita-
arjuhataja kindral Emil
Bodnara, kes on praegu Rumeenia
peaministri asetäitja ja üks po-
liitbüroo liikmeid. Üldse hukati siis
üle 50.000 sõduri ja ohvitseri.

Pärast sõda töötas stalinist Bodna-
ras salateenistuse juhina, kellena ta
teostas ka 1952. a. armee ja poliit-
seis uue puhastuse. Käsu andis sel-
leks Stalin. Ainukeks Rumeenia len-
nuväest kõrvaldati siis 80 prots. va-
nemalst ja 30 prots. nooremalst oh-
vitseridest, kes kõik tembeldati tiitisi-
tudeks. Praegu kuulub Rumeenia armee
ja riikliku julgeoleku-teenistuse
koosseisu kokku 130.000 meest.
Oma väljajõe said paljud kõrge-
mad ohvitserid Moskva militaar-
akadeemias. Poliitlitsel hoiaikut on
nad stalinistid ja loetavad igati Mosk-
va liini. Need ohvitserid süüdistavad
Ceausescut Nõukogude-vastases po-
liitikas, mille sihts Rumeenia la-
hulamine N. Liidust.

Esimene katse Ceausescu kukuta-
miseks toimus 1967. a. suvel. Selle
ettevõtte juhiteks olid siis salateen-
istuse kindral Mischa Levin ja en-
dine kaitseministri asetäitja Petre
Borila. Ceausescu õnnestus vande-
nõu avastamine, kuid teostamata jäi
armee puhastamine, sest seda takis-
tas Bodnara. Alles pärast Tšehhoslo-
vakia okupeerimist õnnestus Ceau-
sescu nn. rahvakaitse loomine ja
selle mitterahvatamine armee ülemju-
hatisele.

Ceausescu poliitlitsel liini toetab

Puna-Hiina. See "kindel abi" väl-
dib ka Rumeenia armee allutami-
se Varssavi pakti ülemjuhatale
ning sellele vaatamata, et Bukares-
tisub Varssavi pakti komando-fi-
laal (kindral Ivanovski).

Sidemeheks Pekingi ja Bukaresti
vahel on Ceausescu usaldusmehena
kaitseminister Ion Jonita. On teada,
et kallaletungi korral Rumeeniale
saab Ceausescu Puna-Hiinalt Rume-
nia kaitseks kasutada olevate kesk-
maa-raketide jaoks ka aatom-lõhke-
kehi.

Rumeenia KP keskkomitee uueks
sekretäriks määrati äsja Patilineti
asemele Cornel Burlica, üks Ceau-
sescu sugulasi. Ta erülesandeks on
kontaktid Rumeenia ja Euroopa Ühis-

Ceausescu

turu vahel. Armee, riiklik julgeolek
(salateenistus), poliitise ja kohus aga
allutati KP keskkomitee sekretä-
riaadis (poliitbüroos) Ceausescule.
Seega kuulub Rumeenias nüüd kogu
võim Ceausescule, kes on nii partei-
peasekretär kui ka armee, poliitise,
salateenistuse ja kohtu poliitiline
juht.

Eesti astronoom "pendelreisijaks" USA ja Iiri vahel

LONDON (EPL) — Lääsisõidul USA-
sse petus Londonis praegu Põhja-
Iirimaa Armaghi observatooriumi juures
töötav kuulus eesti astronoom
prof. dr. Ernst Öpik, kes juba 15 aastat
oma tegevust jagab Iirimaa ja USA
vahel, kus ta igal aastal viie kuu jooksul
on Marylandi Ülikooli
astrofüüsika professoriks. Iseseisvuse
ajal oli tal samalaadne vahetööd
USA-s Harvardi ülikooliga. Eesti Päeva-
leht kasutas juhusst õpetlasega
vestlemiseks.

Palusime teda jutustada oma vii-
mase aja tööülesannetest. Prof. Öpi-
ki jutustas:
— Minu peamine ülesanne on uuri-
mistöö, eriti päikese süsteemi ja ja
selle osade ehituse, päritolu ja evo-
lutsiooni probleemides. Olin hiljuti
lõpetanud suure monograafiteose, ni-
mepidi kuu kohta, aga mis kuu ja
kuupina kohta sondeerib neid üldi-
semaid kosmograafilisi küsimusi. Töö
"Cratering on the Lunar Surface" on
240 trükkilehekülge suur, avaldatud
Academic Press poolt (New York,
London, 1971).

Loengute pidamine Marylandi üli-
koolis pole mulle kohutuseks, kuid
seekord võtsin enda peale reeglipa-
rase kursuse pidamist ühes eksami-
nide kevadsemestri lõpul. Eelmisel
aastal olen pidanud vähem formaals-
seid seminare, kõik oma enda uuri-
mise teemidel ja praegune kursus on
samalaadne — "Planetary Encounters
as a Factor of Evolution of the Solar
system". See põhjeneb täielikult mi-
nu enda arendatud teoreetilisel töö-
del, toetatud vaatluste ja isegi origi-
naalsete katsetega, lõök-kraatrite
mõõdet, kui ahinõu kehade suuruse,
arvu ja kiiruste hindamisel. Kui
kraatrid on üks näide üldisemast

protsessist, mis tekitab näiteks pla-
neete.

Minu uurimistöö suurel määral on
ruum-uurimise ülesannetega seotud
— selle kavandamisel ja tõlgitsemisel
on see üks oluline osa. Ameerika ruu-
muurimise keskus NASA (National
Aeronautics and Space Administra-
tion) toetab Marylandi ülikooli minu
seal viibimise võimaldamiseks. Töö-
teemide valikul ja õppetöös on mul
absoluutne vabadus."

— Palju kordi olete öieti Ameerika-
kas olnud?

— Praegune sõit üle ookeani kuju-
neb mul 35-ndaks, olen sõitnud alati
laevadega, välja arvatud üks kord,
kus lendasin. Seekord, jällegi koos
naiseaga sõites, saime tehnoloogilise
ajavajumu arengut tunda selle mõt-
tes, et laevu talvekuudel peagu ei
ole ja ainus valik langes Hollandi
laevale "Statendam". Londonis selgus,
et sisemise remondi tõttu viibib see
laev Rotterdami sadamas üks nädal
üle kavastatud lahkumispäeva. Meile
pakuti laevaseitsi kililaiskust: üks
nädal Rotterdamis piiri sögi ja kor-
teriga laeval. Võtsime ettepaneku
vastu — see on hea juhus kontsen-
reeruda ka käsil olevaks uurimis-
tööks.

Lüürika ning muusika KULTUURIÕHTUL

Möödunud reedel, 17. märtsil kor-
raldas Eesti Kultuuri Koonid Stock-
holmi Eesti Majas hooaja esimese
muusikalis-lüüriilise õhtu, kus vaat-
luse alla võeti temaatiliste ja vor-
miliste motiivide kordumine kirjan-
duses ja muusikas.

Kunstilises loomingu varem teiste
poolt kasutatud motiivide kordumine
uute autorite loomingu, ei ole mingi
spetsiifiline, ainult kirjanduses ja
muusikas esinev nähtus. See esineb
ka muudel valmiste kultuuri loomingu-
aladel. Motiivide kordumine, lae-
namine või koguni plagieerimine
(võraste teoste või nende osade ula-
tuslik kasutamine allikat nimetama-
ta) kirjanduses ja muusikas on ava-
likkusele ehk enam tuttav, sellest on
enam räägitud ja kirjutatud. Ka teh-
nilise kultuuri aladel kasutatakse va-
rem tehtud leiutusi hilisemate aega-
del, neid täiendades ja viimistledes
uueaegse tehnikaga. Ka pole see
mingi vaid kaasaegne iseloomustav
nähtus. Sajandeid tagasi kasutati an-
tiikajastu kultuuri loomist viisile kui
ka vormilisi sügemoi, neid ideaaliks
seades, omaaja kultuuriuue avaldus-
te vormimisel. Ja heliloomingu on
ni mõnigi suurmees kasutanud ju-
hemate vendade tööd esinevaid mo-
tiive oma meisterteoste loomisel.

Ränd- ja laenmotiivide esinemist
kirjanduses kõneles Arvo Mägi, kus-
juures Kalju Lepik asisteeris teda
sobivate, ettekande teemat illustree-
rivate luuletuste ilmeka ette lugemi-
sega. Teema laiat ja mitmekesisest
ulatusvusest said nad arusaadavalt
vaadelda ainult ühte kitsast lõiku.
Selleks olid nad valinud Gustav

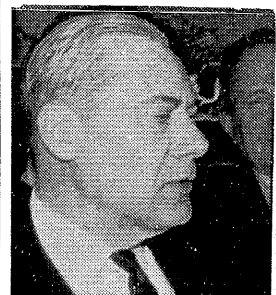
Suitsu luuletuse "Koiti", kirjutatud
käsioleva sajandi esimesel kümnen-
dil. Selle luuletuse motiivilise koos-
tise lähem analüüs avastab väga
kaugeid, läbi sajandite rännanud
kestvaid ja tugevaid traditsioonide-
meid minevikuga. Gustav Suitsu
"Koiti" kirjeldab keelatud armastuse
nautimise lahkumist hommikutunnil,
nende muret avastamise pärast. Si-
tuatsiooni timber on luuletaja fan-
taasia ja assotsiatsioonide abil loo-
nud väga intensiivse meelise ala-
mosfääri. Luuletust iseloomustab po-
eetiline hõng ja subtiilne hardus.
Kirjandusloolaseks juhtis Arvo Mägi
kuulajate tähelepanu sellele, et sa-
mamotiivilisi luuletusi eksisteeris ju-
ba keskajal Põhja-Prantsusmaal, kus
need levisid ka Saksamaale. Ka siin
kujutati kahte armastajat, kes olid
veetnud õõ koos, keda linnavalvuri
sarvrehelid koidu ajal äratas ja kes
lahkusid kurtimisega, et hommik tuli
liiga vara. Ka trubaduuri loomung
XI-nda sajandi Lõuna-Prantsusmaal
harrastas naise kultust, milles oma-
korda tahetakse näha paralleeli Neit-
si-Maria kultusele. Osa uurijaid ta-
havad teema esinemist leida juba an-
tiiksete autorite juures, samuti ka
arablaste-maureid juures. Hilisemal
ajal on teema kasutajast rahvusva-
helistel tuntuim ja populaarseim
Shakespeare oma "Romeo ja Julia-
ga", kus armastajate lahkumine jääb
igaveseks. Eesti luuletaja Gustav
Suitsu loomung annab suggestiivse pildi
armastajate lahkumise agoniast,
nende tuleviku-töötustest, ühe eeroiti-
lise ekstaasi ootusi. Sisu on kaasne-
ne ning lõppviimistluse antakse ka-
saja linna realistlik interjööri-linna-
värvade valvurit asendab laterna-
süütaja ja linnavalv-poliitisek.

DDR-sõdurid hüppasid ära

BONN — Kaks idasaksa sõdurit
koos ühe 19-aastase tütarlapsaga
põgenesid läbi traatkõrde ja mi-
niväljale Lääne-Saksamaale.

Lääne-Saksa piiripoliitisei märgib, et
põgenemine õnnestus ilma viperusita
suuremalt osalt seetõttu, et DDR-sõ-
durid tundsid minide paigutusi, olid
teadlikud alarmisandelidest ja val-
vepatrullide liikumiskeskist. Kõik
kolm põgenikku on taotlenud poliiti-
list asüüli.

Pagulas-PEN 20-aastane

Gert Helbemäe

LONDON (EPL) — Saksamaal,
Regensburgis, toimuvad 23.-25.
märtsini Pagulas-Penkubi 20. aasta
juubelpidustused, mille korralda-
jaks Pagulas-Penkubi Saksamaal,
kus on ka ette nähtud L. Saksama-
la ülemlinnapea juu, vastuvõtt.

Inglismaa Pagulas-Penkubi täiskas-
kogu koosolek valis oma esindajaks
Regensburgi pidustuste juhatajusest
prof. W. Shayani ja G. Helbemäe,
viimane oli ka Pagulas-Penkubi asu-
taja juhatusliige 1952 a. Londonis.
Regensburgi pidustustest, võtab osa
ka Rahvusvahelise PEN-klubi pea-
sekretär D. Carver Londonist.

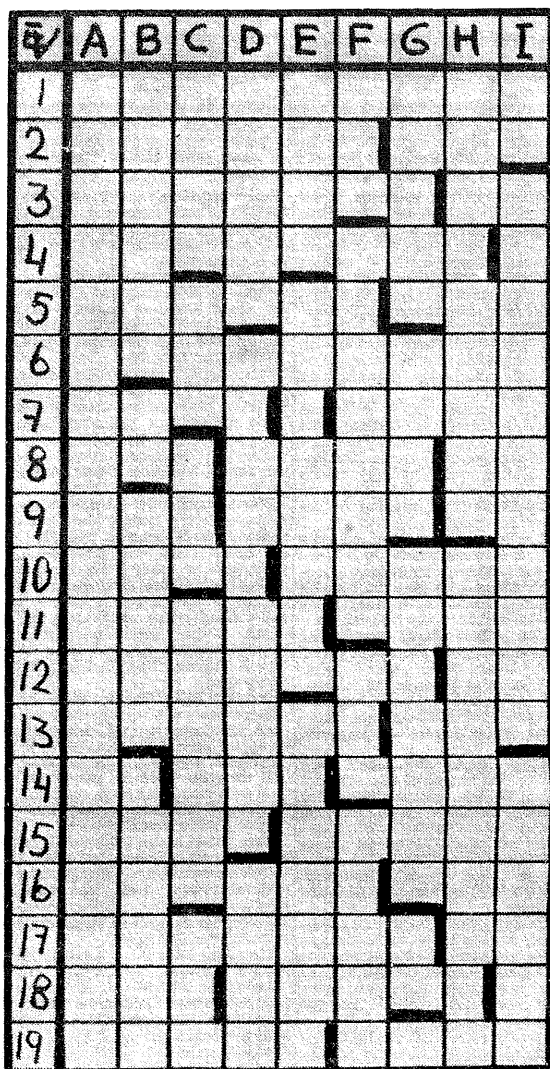
Arvo Mägi ja Kalju Lepiku suju-
vas koostöös teostatud ettekandele
järgnes Harri Kiiski esinemine. Ta
vaatles muusikaliste motiivide kor-
dumist eesti, peamiselt küll maailma
(eeskätt saksa ja vene) helilooja-
loomungus. Harri Kiiski põhjalikult
ettevalmistatud ja hoolikalt läbi-
töötatud ettekannet oli kindlasti nõud-
nud väga palju aega ja tööd. Ta oli
helliindistanud rea sobivaid katkeid
ja demonstreeris (Viljar Nairise ka-
sabi) neid siis süraarselt, et ühe au-
tori tööle järgnes teine, vahel kogu-
ni kolmas, kes esimese autori muusi-
kalise fraasi motiivi olid oma loo-
mingu kasutanud. Ettekandes ühes
või teises seoses mainitud heliloojad
hõlmasid ajavahemikku alates baro-
kajastaja ühe viini-klassikute, ro-
mantikute, veristide ja impressionis-
tide kuni kaasaajani autoriteni välja.
Puhkedel, kui kasutatud motiiv or-
kestraalses esituses oli liialt keeru-
kas, mängis Harri Kiiski selle meile
täiendavalt ette ka klaveril.

See viis kuulajate enesetunnet küll
meeldivalt viilsi kõditada, et ette-
kandja lootis meid suutvat erinevaid
autorid alati teine teisest eraldada
ja ütelda, millistest oopusest esitatud
katke oli võetud. Et seda suuta teha,
nõuab suurt kodusolemist muusikali-
teratuuriga ja autorite stiili omapä-
rasustega. Otse Sten Bromanliku mõ-
nu ja humoorimeega püüdis Harri
Kiisk meid juhtida õigele teotsale.
Kokkuvõttes oli see õpetlik ja hu-
vitav ajusport, kuigi meie oma suut-
mistega seekord just eriliselt kiitust ei
pälvinud. Mõtlemin endamisi, et või-
bolla oli Harri Kiiski tänuvääriv ette-
kannet seekord ajast etterutamine.
Võibolla oleksime vajunud paar-kolm
ettevalmistavat ettekannet muusika
sisust üldiselt, väljendussvahenditest,
maitsesvooludest. Muusika nautimine
ei koosne ainult kuulamisest, selle
väärtust hindamiseks vajame oskust
muusikat mõista. Siis oleksime ehk
klaaritud oma eksami Harri Kiiski
juures edukalt.

Kuulajaid kahjuks mitte just ar-
vustati. Osavõtjate vähesus võis põh-
justada erakordselt rohke üritusele
reklaami sellele uueaastale üritusele.
Kvalifitseeritud kavaga ettekanded
vajavad uustavat kuulajate kogudust,
kes koondamine nõuab aega ja
hoold.

Ed. Reining

EPL ristsõna nr. 14

Paremale: 1-A maalitakse vesivärvidena 2-A teatud veesõidukis 2-G Rodeesia valitsusjuhi eesnimi 3-A spetsiaalsamm 3-H lüh. kirjaümbril 4-A Sokratese naine (rootsik. kirjutsusviis) 5-A vahake nohu puhul 5-G privaat 6-A on see, kes on abielus 7-A kolm (saksa k.) 7-F maa (saksa k.) 8-A Ameerika filmistuudio 9-D samuti (Ld.k.) 9-H Stewart Granger 10-A vanadekodu, vaestemaja 10-E teatud liiki veis 11-A elektroarvute firma 11-F seda mäin-givad kaiks 12-A jääb lesk 13-A pu-tukate hingamisava 13-G looma ni-la (rootsi k.) 14 sidesõna 14-C pga-ritööde 14-F AS (saksa k.) 14-H mi-na 15-A teenistusest vabanenud so-javäelane on... 15-E USA president 16-A Hiljuti surnud Egiptuse riig-luht 16-G poeg Arabia maades 17-A eraldvokad, tulevad lahti 17-H kak-sikvokad 18-A liha liik 18-D kuulus suppeleand USA's Florida 19-A teat-dud lihasort (ingl. k.) 19-F vee-cla-nik.

■ **Mehhiko politseivõimud** vallandasid oma liikluspõltselt juhi Gildardo Torres'i. Vallandamise põhjuseks osutus asjaolu et Gildardo Torres tegi pidevaid, haaranguid suurel Pan Ameerika kiirteel, tida-des kinni turiste autosid. Ta nõu-dis 200 dollarist läbipääsumaksu. Üks turistide grupp Ameerikast ja Ka-nadast aga keeldus maksmast ja an-dis asjale seadluslikku kaigu.

Alla: A-1 Mineva-aastane Nobeli laureaat kirjanduse, eesning pere-konna nimi. lõpeb I-1 alla B-1 hü-pata C-1 alkohoolne jook D-1 tehni-lahti E-1 väike puust sõõginõu F-1 eestlane (rootsi k.) G-1 asundus Sak-samaal Usedomi saarel H-1 teatud liiki varajane juurvili I-1 (vaata A-1 alla) I-3 on näiteks kellaja ja admi-ne F-4 lennukisõit pimedas või udu-s C-5 teie (saksa k.) E-5 villa kraansi-na D-6 kohe pärast II Maailmasõda ilmunud Eesti luuletuskogu Saksa-maal G-6 variant, teisend B-7 raad-ium C-8 külma ja kuuma vahe-palne B-9 tsentrumin G-10 provints Hiinas H-10 auru-asinast ja katlast koosnev jousead C-11 ajas rehaga lihtu kokku F-12 planeet E-13 see, mis on moodunud B-14 mägi Piiblis-l-14 naise nimi F-15 Riik Ees-Aasias D-16 segadus, korraldus C-17 saksa-keelne artikkel G-17 pikkusmõõt G-19 esimene täht tähestikus.

Lahendus 13:

Paremale: A-1 asde A-5 kilu A-9 AS B-1 A B-2 visa B-6 rüla C-1 simplon C-8 lüu D-1 tina D-5 aktiva E-1 AS E-3 aas E-6 es E-8 DKV F-1 aias F-5 Hetvan C-1 lat G-4 asisima H-1 ge H-3 aam H-6 ui H-8 ad I-1 ugrl I-5 alp I-8 pea J-1 Saaremaa J-9 rd.

Alla: 1-A aasta algus 2-A aviisi 4-A espaada 5-A kalastama 6-A iro-kees 7-A lint 8-A US 9-A al 10-A sau 3-B im 8-C liduma 9-C uuder 3-D naat 10-D av F-E stiipa 9-E kaard 10-F nemed 2-G aega 3-H ara 4-H air 6-H Ulm 8-1 pa.

Eesti Naisklubi Rootsisis pühitses 45-a. juubelit

Eesti Naisklubi Rootsisis, mille tegevus on koondunud Stockholm, pühitses oma 45aasta juubelit rohkearvuliste liikmete ja külaliste osavõtul Wallingatani uues Eesti Majas. Kauaaegne esinaine pr. Hilda Poom tervitas kokkuvõtet ning andis ülevaate klubi tegevusest kodumaal ja paguluses ning selle rahvusvahelistest kontaktidest. Kirjanikud Keete Einver ja Helmi Mäelo esinesid sõnaliselt osas, millele järgnes muusikaline eeskava, kus solistideks olid palnis Helga Andree, sopran Therese Rei ja viiulikunstnik Sanda Umbria. Külaliste nimel tervitasid sõnavõttudega peapiiskop Konrad Veem, pr. Blandine Paaver, minister Heinrich Laretei ja pr. Veera Poska-Grünthal.

Naisklubi juhatuseliikmed, eesotsas pr-d Kulla Velliste ja Irma Varri-kuga olid ehtinud peolaud lilled ja küünaldega ning hoolitsenud kok-teel-suupistete eest. Oma laukõnes õhtusöögi ajal ütles esiesinaine Hilda Poom, et viimati pühitses Eesti Naisklubi juubelit 10. aasta eest. Eluüline organisatsioon asutati aga Vabas Eestis Tallinnas, kus küm-mekond energilist naist — eesotsas Ada Vestile ja Linda Eenpaluga — tulid otsusele, et tuleb koondada ees-ti naise ja luua organisatsioon, mis aitaks kindlustada naiste õiguslist ja ainelist seisundit meie noores va-baris ja hoolitses nende "vaim-lise ning kehalise arenemise eest." Nii sai see tookord kirja pandud Klubi põhikirja esimeses paragrahvis. "Nendest 45. aastast sai Klubi te-gutseda ainult 18 a. vabas Eestis ja nüüd juba 27 a. siin Rootsisis. Eesti Naisklubi Rootsisis on osatse jatk Tallinnas asutatud klubile. Kui meie 1944 sügisel põgenike seas Stock-holmis ringi hakkasime vaatama, sel-gus, et paljud klubi liikmed ja poe-led juhatusel liikmeid endid siia olid saanud päästa," jätkas kõneleja.

Juba 23. veebruaril 1945 toimus organisatsioonide koosolek Eesti Kristlike Noorte Naiste ruumikas majas Brunngatani. Valiti uus juhatus ja võeti vastu põhikirja muudetud kujul. Klubi poolt kor-raldatud kokkufulekul olid nagu platvormiks, kus paljud pärast ko-dumaalt lahkumist esimest korda jälle kokku said.

Bonne kui klubi ruumide küsimus lahenes tuli pöörduda mitmete root-si naisorganisatsioonide poole. Siin oli suureks abiks kadunud liige Virve Kallas-Päas, kes tõhusalt aitas kon-takte luua. Hiljem üüriti ruume Ees-ti Komitee Naiseeksitsoonilt. Pikki aastaid käidi koos nüüd juba lam-mutatud Eesti Majas Regeringsgata-nil, kus võeti vastu ka ameerika kü-lalisi.

"Kui võrrelda Klubi tegevust pa-guluses selle algastatega kodumaal, siis oli loomulikult tegevus Eesti pin-nal palju laialdasem," rõhutas refe-rent. "Liikmeid oli seal neli korda rohkem. 1938 oli nende koguarv juba 300 ning tuli kitsendada sissenastu-mise võimalusi. Töö oli jaotatud osa-kondadesse: olid kirjanduse, muusi-ka, kunsti ja majanduse osakonnad ning peatoimikond. Peale koosviibi-miste saali Tallinna Kunstihoones oli klubil seal veel üüritud oma tuba raamatukoguga. Seal asus ka lu-gemisaud ajakirjadega. Raamatud olid võrreldes, eesti teostest leidis ainult "Eesti Entsiklopeedia". Ja se-da põhimõttel, et klubi liikmed pead toetama eesti kirjandust ise osts-e eesti raamatuid.

Klubi laialdaste eesmärkide teos-tamiseks anti raha noortele edasi-õppimiseks ja välismaareisideks, õppimiseks ja välismaareisideks, määrati auhindu kirjanduslikeks võistlustöödeks ja stipendiumide, saadeti emasad ja lapsi suvekodu-desse, korraldati kunsti ja tarbe-kunsti näitusi, kirjastati albumi auliikmete Miina Härma, Anna Haava ja Aino Tamme 75. a. sünnipäeva puhul. Oli oma suur lau-lukoor ja isegi näitering.

Esinaine tuletas erilise hardumu-gega meelde Klubi tublit esinast ka-dunud Linda Eenpalut ja Rootsisis Manalasse varisend energilist majae-ma Edith Käärikut. Enamaste oku-patsioon lõpetas järsult Klubi eduka tegevuse. Võeti üle kõik varad, ka-dus mööbel, suured hõbelühendid, ser-viisid ja muu. Väärtuslik raamatu-kogu pilluti lihtsalt laiali. Sakslaste ajal koonduti jällegi uuteks ülesan-netekes sojaluudeks.

"Muuhulgas tegime algust haigla korraldamiseks eesti sõduritele, kes võitlesid idarindel. Loos olid juba ka

voodilinu ning raha saamiseks kor-raldas Klubi suure kontserdi "Ees-tonia" kontseertsalis, mis müüdi viimse kohani välja. Pidi tulema isegi kor-duskontsert, ent 8. märtsi suur pom-mirünnak pealinnaale tegi lõpu kogu ennastalgavale tegevusele.

Rootsi pinnal jätkas Eesti Nais-klubi oma abistamistegevust. Töö-tati koos "Eesti Abiga" eriti Saksa-maa eestlaste abistamisel ja siin olid kibedasti ametis kadunud Klubi liige Julie Steinman ja Ida Pars-man. Viimane võtab ikka veel, kõrgest eest hoolimata, klubi kōk-kulekustest osa. Nagu Eestiski hakkas Klubi taas jagama stipen-diume ja toetama noorte õppimist. Toetati ka Invaliidifondi ja Rahvusfondi Eesti Teadusliku Ins-tituudi ja praeguse Eesti Teadusli-ku Seltsi mitmeid aktsioone raha-lise abiga.

"Klubi tööks oma liikmete kasuks tuleb lugeda igakuisel koosviibi-misi mitmekülgse eeskavaga. Viimase 10. aasta jooksul on ligi 90 klubiõh-tut aset leidnud, neist 73 referaatõh-tut kirjanduse, kunsti, teatri, reiside, poliitika, hariduse, tervishoiu ja pal-jude muude teemade üle. On tähis-tatud juubeli-sünnipäevi, korralda-tud väljastpoolt tulnud külaliste vastuvõtte. Siin võiks mainida Marie Underi — Eesti Naisklubi auliikme — 80. sünnipäeva aktuse korralda-mist, graafik Agaste Veeberi tööde näitust kadunud kunstiteadlaste Ma-dis Üürise algatusel, Liina Reima-ni, Elie Ilbaku, Mail Jürma ja Alma Martini õhtuid."

Lõpuks jutustas Hilda Poom oma asjalikult koostatud ülevaates ka Ameerikas asuvat Internationaalsest Naisklubide Föderatsioonist (General Federation of Women's Clubs), mil-lel on kogu maailmas kokku 11 mil-jonit liiget. Alates 1954 on Eesti Nais-

klubi Rootsisis selle Föderatsiooni lii-ge ning üheksa aastat tagasi korral-dati tujuküllane vastuvõtt 154 amee-rika daamide vanas Eesti Majas, kes tol suvel viibisid oma järjekordsel Euroopa reisel. Ameerikas on Eesti naisorganisatsioonid koondunud Eesti Naisklubide Liidu ümber, mille ju-hatuses töötavad tõelised tulihinged Jutta Kurman ja Mail Jürma. Kon-takti rootsi sõsarclubiga on elav. Asjane juubilar Therese Rei, kelle vitsalust kooslojad ära ei jõudnud imestada, laulis neli laulu, millest enim pääsesid mõjule "Kui ma olin väikesekene" ning Max Regeri "Häl-lilaul". Klaveril saatis Helga Andree, keda seekord oli ka võimalus nauti-da solistina Franz Liszt'i nii vähetun-tud "Liebestraum" is — e-dur. Muusi-kapedagoog ja viiulikunstnik Sanda Umbria tuli koosviibimisele otse oma õpilaste juurest ja mängis hingesta-tult Erkki Melatini "Elegia" ning Jean Sibelius "Romansi". Kontser-tosa päivis palju kiitust.

Järgnes mitmeid õnnitlusi tervitus-ta ja hilede näol. Peapiiskop K. Veem ütles, et "inimese tublidusest pole mitte alati küllalt kui sellele ei kingita õnnistust." Seda on aga "juubilar" tegevusel küllalt olnud läbi aastate. Eesti Akadeemiliste Naiste Ühingu poolt tõi kimbu kol-laseid roose pr. Blandine Paaver ta-nuks "pideva heanaaberliku läbisa-mise eest."

Minister H. Laretei kõneles tun-nustavalt E. Naisklubi tööst eestluse säilitamisel ja pr. Poska-Grünthal vestles humorikalt propagandist naiste-st ning tegi tõhusat propagandat ühele tähtsale eesti naise sümbolile läbi aegade — Haapsalu rätikule — mil-le muiste kogu huumane raamatua-USA-s saab teoks vaid paljude teeliste tähtsuste.

KARIN SAARESEN

● Tallinnas suri 17. veebruaril dipl.ins. Vladimir Sillak, end. Haapsalu linnainsener.

Kas teie lapsed ja lapselapsed loevad EESTI PÄEVA-LEHTE?

Selle kaudu seotakse nad eestlusega ja Eesti probleemidega. Paljud vanemad peavad oluliseks tellida lehte ka oma lastele kingitusena, et nad harjuksid eesti oma lehte lugema.

SOOVITAGE EESTI PÄEVALEHTE NENDELE, KES VEEL EI OLE TELLIJAD
EPL saadab meeleldi proovinumbreid.

KUNSTINÄITUSED:

Leida Rives ja Ilon Wikland

Leida Rivese näitus galeriis Färg och Form hõlmab kolme eri kunstiharu: kunstivaibad (r. konstvävna-der), maalitud ja graafika (serigrafiaalsed lehed). Kõigis kolmes võime jälgida kunstniku koloristlikke võimeid. Kogesime ta maalilist tundlikkust Svevgaaleri näitusel 1963, siis olid ta "pallid" pastelsed ja õnnad, mis hõljusid üle kogu maalipinna. nüüdsele näitusel on aga ta värvid muutunud tugevameks, küpsenaks ja ühtlaseks: kas soojemaks või kohati ka kuivemaks ja teravamaks.

Tähelepanavamaiks eksponaatideks on suuremõtmelised vaibad, mis oma monumentaalsuses peakisid sobima ruumikaise esindushallidesse ja -saladesse. Vaibad kõnelevad ennekõike oma nüansseeritud värviküsitusega ja sellelt seisukohalt võib värveldada neid nagu maale. Livscen- tum on pruun-punastes maaliheades- tes värvides, "liikumine" toimub ühe fentrumi ümber, kogumõju on soe ja rahulik. Sellevastu on aga Speg- lingar hoopis teistsuguse värvimõju- ga: siin on heledakõrvalised värvid, erinev põhitoon mitmenüansilistes formatsioonides, "figuurid" aga pu- nastest laikudest. Nii "pildi" üla- ku alaosa on samasugune (peegeldus), mis kaugmõjuks aga annab punase- toonilise "risti" sinisel foonil. Hele ja särav.

Samas laadis on ka Rivese maalid üles ehitatud. Nad on eeskätt pinna- mõjulised ja oma dekoratiivsuses ning nappis probleemikas võiksid nad sobida ka eelpool kirjeldatud vaipa- de kunstiliseks kavandiks. Maalilisel huvitavamana tundub Skogspromen- nad om lopeksates rohelistes rütmis- des, ka Vinterkänsla ja huvitava kompositsiooniga Figurer i landskap. Teravama ja kuivema koloriidi- maalingu puhul nagu näit. Lins- gläktter, Spektrum jt. jääb maaliline eelitus raskemini saavutatavaks.

Häid värvigraafikalist tulemust on Leida Rives saavutanud oma seri- graafilistes lehtedes. (Graafiline me- netus, kus pilt töötatakse välja raa- milt pingutatud riidel, millest läbi värv pressitakse paberile.) Värstän- ning on hea näide L. Rivese maali- leste tundlikkusest. Kui loetleda värve, milleid siin esineb (halla, oranži, rohelise, kollane, punane), võiks arvata, et tulemus on kirev ja rahutu. Ent kunstnik on osanud need sulatada harmooniliseks maali- leks tervikuks. Meeldivad lehti on veel Skogrum, Urladdning jt. See- vastu on kunstiline mõju nõrgem "kaugemate" teemadel riidel (Spär- lus, Microvärld), kus sümmeetrilise ülesehitus muudab pildi liiga "asja- likuks".

Ilon Pääbo-Wikland on Ast- rida Lindgreni populaarse "Pi- pi Pikksuka" populaarne il- lustraator.

Leida Rives esitab maale ja kunstivaipu.

Leida Rives ei lase koloriidipindu- lisseisse sulada, vaid asetab eri- värvilised ja -toonilised detailfor- matsioonid (millest maalid koosne- vad) üksteise kõrvale, teatud puh- kudel eraldades neid valguga. For- matsioonid ei ole kunagi geomeetri- lised, teravad ei ole ka korrapärase- lümargused, vaid nad on mitmeku- julised ja ebakorrapäraseid nagu vor- mid looduseski. Üldmõju on maali- line, toonideil on oma rütm ja "me- lodia". Nüsusust maaliist tundlik- kust näeb sel moel üles ehitatud ab- straktsioonides harva, kuna siin ei ole mingit värvi kokkusulamist, vaid pinnad on üksteisest lahus hoitud.

Leida Rives esineb koos oma abi- kanna, kunstnik Eric Elfvenig, kes esitab skulptuuri ja klaasimaali- gaid.

Näitus tohiks huvitada kõiki kun- stiõppur, eriti need, kes tegele- vad kunstipärase tekstiilidega.

Näitus lõpeb 28. märtsil.

RAAMATULLUSTRAATORID

Praegu toimub Ratsialemuseumi- ulatuslik näitus rootsi maali- lustratsioonist. Rõõmutavalt kombel ulatuvad sinngi eesti kunsti harud. Tuntud rootsi kunstnikke, näit. G. Brusewitz, Poul Ströyeri, A.M. Dahl- quist-Ljungbergi, S. Claessoni jt kõr- val on esindatud seal ka Ilon Wik- land, sünd. Pääbo (meie tuntud kunstniku Vida Juse tütar), kes on võitnud täis tunnustuse Astrid Lind- greni jt. lasteraamatute illustreerija- na.

Näitus on sisuliselt jagatud kolme rühma: literatuursed, poliitilised ja informatiivsed pildid. Wikland aru- saadavalt kuulub esimesse gruppi. Ta ütleb oma kunstilise taotluse kohta raamatullustreerijana, et ta peab oma eesmärgs ülesandeks näitlikuks teha autori sõnu ja ideid nii lähe- daselt kui võimalik. Kui laste fan- taasia hakkab liikuma piltide ümber, neid ise fantaasias edasi arendades, siis on ta kunstiline eesmärk saavuta- tud.

Kui vaadata väljapandud illust- ratsioonide suurendusi, siis on selge, et sedalaadi eesitusviis on ülimal määral lastele vastuvõetav. Joonis on aru- seadav ja lihtne. Idüllid punaste ma- jadega on raske roheluses, kus õitsevad õunapuu ja kastanid. Idüllil täienda- vad lillepeenrad ja alapiigid. Lin- nudki teavaks ei puudu. Väikele täna- val sõidavad lapsed rattaga, mängu- siluine koer vaatab pealt. Või siis tüdruk kiigeli õitsevate õunapuude all kaitsud ja varjetud aiaurges. Läng- be diebelheid. Loula ja pigil mägi- "rekvisiit". (Viest kan Lotta cykla av A. Lindgren, penneteck- teckning, akvaralle).

Ilon Wiklandi joonis on üksikas- jalik ja detailne. Iga õis on jooni- tatud omale, konkreetne ja aru- saadav. Taamal kased oma äratunta- vas õrnas võrestikus. Rahuli krohe- line domineerib, iga värv on "loomu- lik", iga detail "ehtne". Wiklandi loo- dusemaailmine meenutab üsna tuge- vasti Oskar Bergmani akvarellilaadi, kus ükski ülane ega kaseleht pole liiks väike, et seda mitte detailselt maeldi. (Muide praegu mälestusvää- ruse Kunstiaadeemias.)

Meeleldi oleks tahtunud näha il- lustratsioone nende loomulikus sidea- tuses (koos tekstiga) kuid suurendus- te noli saab aga kunstniku laadist seda selgema pildi.

Kahtlemata on meilegi lapsed luge- nud A. Lindgreni, S. Unnerstadi jt. raamatuid ning nautunud Ilon Wik- landi illustreerimise mõtetama sel- lele, et nende maailja on oma rah- vusest. Igatses peaks see ikkagi me- lele teadvust tõstma, kui leidub ka teisi, kes meie kuntnikke kõr- gelt hindavad.

EEVI END

Kreml maalib filmi abil musta pilti Nixoni-Ameerikast

MOSKVA — N. Liidu televisioonis demonstreeriti tund naga kestatv propagandafilmi "Ameerika — Sü- gis '71", milles kujutatakse ameerika elu mustades värvides ja halvastatuse ühendriike. Film on vändatud nõukogude kaamerameeste poolt ning selle demonstreerimisega tahetakv luua N. Liidu elanikkonna hulgasvastavast meeleolu enne president N. xoni külastäiku, mis praegustes kavatsuste kohaselt toimub eelolevas mais.

Filmsi tõstetakse eriti esile majan- janduslikud probleemid, sotsiaalne ebaoiglus ja poliitiline ekstremism. Filmis ei olud ühtegi stseeni, mis oleks valgustanud ühendriikide elan- nikkonda tööprotsessis või vaba aja veetmisel.

Filmi kommentaatori sõnade ko- haselt tutvustatakse filmi kaudu nõukogude elanikke Washingtoni- ga, New Yorgi tänavatega, Apa- latshi mägestiku kaedanduslinnade- ga ja Alabama fashistliku kuber- neri Wallace'i riigiga.

Samuti reklaamiti senati koridori jõuallikaid tõotuste hulki; Wall Streeti ärimiste kontoreid ja sõjavastast liikumist.

Huvitava kombel ei esitatud fil- mis ühtegi stseeni ühendriikide majandusest ja suurest chitusegevu-

sest, tööstustest ja ülesehitustööst, kuigi N. Liidus on ühendriikide võt- mas tehnikat ja efektiivsed produkt- sioonimeetodid üldiselt tuntud ning võimused on sageli avalikult seadnud neid vene töölisele eeskujuks.

Kaameramedel peatusid New Yorgi Viendal avenüül, mida kirjeldati kapitalistilise pestsemispa- lagna ning raha, võlmu ja luksuse tsentrumina.

Filmsi näidati maja, kus elab Jac- queline Onassis, kes kommentaatori sõnade kohaselt on "miljonäri tütar, miljonäri kasutütar, mitmekordse miljonäri lesk ja miljardäri abikan- sa". Ühendriikide poliitilist elu val- gustas ühendriikide sotsialistide PARTEI JA Ku Klux Klanijuhitavate isikute intervjuerimisega. Lõpuks

Pärnu jõe kaldad olid asustatud 11 tuhat a. tagasi

Arheoloogiste kaevamiste tulemusena Pärnu jõe paremal kaldal, Sindi raudteesi lähedal on konstateeritud, et seal oli asula juba vanemal kiviajal, seega umbes üksteist tuhat aastat tagasi. Keskmisest kivi- ajast on teada asulakohti Navesi jõe vasakpoolsel kaldal Jälevärses, kust saad leitud on kuni 8000 aastat vanad.

Eestis väljaantud raamatus "Mat- kad Pärnu jõgikonnas" kõneeldakse tänapäeva Pärnumaast üldiselt, kus- juures mainitakse ka Pärnu-Viljandi siistateed. Meenutatakse, et esimese siistamatka sellel marsruudil soori- tasid 1928 suvel kunstnik Ants Mu- rakin ja ajakirjanik Arnold Sepp. Esimene neist esimes alles hiljuti Stockholmis Eesti Majas suurt tähele- panu äratanud kunstinäitusena, ku- na Sepa praeguseks elukohaks on Florida, USA.

Kõpu metsade piiril paiknevas Tohvi asulas on tellistest, mille aastakapsliteet on kuus miljonit tel- list. Samuti asub Tohvis puidutöös- kohas, Kohas, kus Kõpu jõgi ühineb ääsjärvendatud Raudna jõega, on üksikud endised talud, kuhu on loo- dud majutuspaigad metsatööliste.

Kõpu jõe alamjooksul võivad mat- kajad kohata metsateedeki, Tuh- kja ja Upsi kandis isegi musti toone- kurgi. Põtru näeb kõige sagedamini Lemmaja suudme kohal, sest sealne väestik on neile heaks karjamaaks.

Tihti tulevad pödrad elamute lä- hedale ja jälgivad kartmatult pere- rahva toimingud ööl. Sõjajärgsetel kui metsades oli palju hunte, ma- gas pödrakari talvel "Valguse" kolhoosi Upsi mulikatalauda naab- ruses, kuhu hundid ei julgenud tulla.

Päisma laanes võib kohata isegi karusid, kus kuumadel suvepäevadel käivad Halliste jõe varjulisesmates käärudes suplemas. Riisa küla ja Aasoo vahel on Tallina sportühingu Kalev puhkekodu. Kõpus on olemas veel tänapäevalgi isikuid, kes oska- vad puutivest õnestada lootsikuid. Tuntum neist on 8-aastane Aleksan- der Olev.

Pistatjal asub Eesti Loomakas- vatus ja Veterinaaria teadusliku uurimise instituut Vändra veisekasva- tuse katsejaam. Seal tehakse teadus- likku uurimistööd tõuaretuse; noor- karja kasvatamise, sõitade tootmise ja söötmise alal.

Vana Suure-Jaani ja vändra ümbr- ruskonda ühendavad metsateed kannab nimetus "Sakala tee". Selle tee ko- hita, kus liikus CR Jakobson, kirju-

tatakse teatmik, et Viljandi mat- kaklubi on selle tähtsustatud värvilis- te võõrdedga puutivõel ja kohta- del, kus orienteerumine raskem, on asetatud teeviidad.

Jakobsoni teelt pääseb Tõrvaaegu näidis- ja eluilmetsa, kus sirguvad 38 meetri kõrgused kuused, nün- nid, kased ja haavad. Näidismetsas on säilinud filmi "Põrgupõhja uus vana"pagnas" kullisid.

Tõrvaaugust viib tee läbi metsa Villevõre Rõugu dendroparki, mille rajas loodusesõber Jari Rõuk. Nüüd täiendab ja kujundab parki tema poeg August Rõuk. Pargi suu- rus on kaheksa hektarit ja seal kas- vab 340 eri liiki puid-põõsaid. Ainu- laadne on aga kivide kolleksioon.

Pargis on ligi kolm tuhat haruda- se kujuga kivi, looduse enda poolt meisterdatud skulptuurid. Nende hul- gas on kive, mis meenutavad seeni, lüde, kaabuga talutüüti jne. Kive on sinna kogutud kogu Eesti alalt, neid on grupeeritud ja paigutatud koos- kõlla ümbrisevate puude ja põõs- astega. Kujur Rondo on loonud suurtele kividele reljeefid nimetus- taks Kalevipoeg, Naisvõimleja ja In- dia sportlane.

Põhjaka külas jääb tee lähedale Tammsaare isa, Vargamie Andrese lapsepõlvkodu Kolgioja, kus veel praegugi elavad kirjaniku kanged sugulased. Okajälas, Jürilehe lähe- dal on väike künnake, mis tähist- lab selle talu saunamehe kunagist eluaset — Tammsaare ema, Vargamie Krõuda lapsepõlvkodu.

Mart Saare kodus Hõpsaarsel on helilooja majamuseum, kus turistid võivad tutvuda tema töötoaga ning väljapanekutega tema loomingust. Maalikunstnik Johann Kõleri kodus Luubassaarses elab Kõleri venna And- rese pojapoeg Jüri Kõler.

Teatmikku märgitakse muuseum ka seda, et Viljandi-Kilinginõmme teelt viib külatete Kilingi, Minni Nurme ja Salme Ekbaumi kodukohta Laane- kura laane käärus. Kirjanike kodu- koha naabruses asuvad Kõpu mets- konna Sõnga vahikonna taimeaiad.

Kõpu keskuks on väike alevik kiriku juures, kuhu kohalik kolhoos on püstitanud viimase ajal ka suu- remaid elamu. Kõpu endises val- lamajas, Oskar Loooritsa lapsepõlv- kodus on kohalik külanõukogu.

Nigula looduskaitsealal, Nigula järve lähedal on looduskait- seala informatsioonipaviljon, kus on võimalik tutvuda Nigula raba- taimede herbariumi, rabalindude topiste ja muude raba vaatamis- väärtustega. Nigula raba naabruses siirdesõnu on rajatud kuue hektari suurune jõhvikakultuur. (UU/JA).

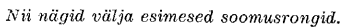
EESTI NOOR

TULE KAASA

näidati ühe töötä veoautojuhi keh- va kodu ja tema kahe-aastast poega, kes oli venelaste küsimustele vastas- tes tähendanud et ta suurimaks sooviks on kõht täis süüa.

Eestis iga kümnes tulekahju lõppes INIMOHVRITEGA

PITKA ASTUB SISSE

hel Kopliuse. Seal leidsime mingid
kaubavaguni vältimusega vagunid,
millel külgedel mingisugused augud
ja pilud. Astusime sisse, et vagu-
nite seisukorda uurida. Lähemal
vaatlusel selgus, et neil vagunitel
on teatud kõrguseni toptelt seinad
ja seinte vahel liiv. Samas oli veel
paar kaubavagunit madalaks lõiga-

Mötlesin: "Missugused nimed kriipsudele panna? Kuhu asetada ühed

Niipalju kolonel Partsi jutustusest. See on otse fantastiline lugu, et tolleaegsetes oludes võidi soomusrong veel samal päeval varustada relvastusega ja muu hädavajalikuga. Järgmisel päeval komplekteeriti soomusrongi ohvitserkond ja meeskond ning lasti Paljassaarel suurükkidest esimesed proovipäevad

Nii algas eesti soomusrongide võidutee Vabadussõjas.

Kui peerahvas laudast tagasi jõudis, olid maja köök ja esik tuld täis. Vaatamata ohule tungis A. Rodemaa majja, et päästa sinna jäänud poolvend. Kuid välja ta majast ei jõudnud — mõlemad hukkusid.

USULISED SAATED Trans-
World Radio kaudu igal-püha-
päeval, teisipäeval ja reedel kl.
18.30—18.45 lühivälisel 31 m

Die Welt: Sisemine õõnestus suurim oht Lääne-Euroopale

Ei NATO ega Brandt-Kossogini leping ei kaitse Lääne-Saksat sisemiste rahutuste eesti, mida juhitakse väljastpoolt. Ida-Saksas, n.n. DDR-is, õpetatakse välja erilisi langevarjureid agentidena ja sabotööridena Bonni varbajari vastu. Nende väljajõe ja tege us allub Ida-Berlini "Riigi julgeoleku ministeeriumile" ja selle kolmanda osakonnale. Ajalohes "Die Welt" esitab Horst Tolmeini hulk fakte nende sabotööride ettevalmistustest ning üldse kommunistide pörandalaust tööst Lääne-Saksamaal, mis toimib samas vaimus ja sama sihtidega ka mujal läänes, muide Rootsis, nende muudatustega, mis on tingitud kohalikest oludest.

Riigipöörde ("subversiooni") strateegia põhimõtted on pärit Leninilt, kes juba 1917 deklareeris: "50 aasta pärast ei jutu enam kokkupõrkeid sõjavägede vahel. Meie oleme oma vaenlasti niivõrd laostanud, et meie enamus vajadust avalikuks sõda pidada". Lenini järeltulijad on koos ümra erandita püüdnud sarnaspoole, et seda mõtet konsekvtselt teostada. Seda plaani on uute ideedega rikastanud Mao, Ho Chi Minh, Che Guevara ja teised.

Soviidid pole kunagi loobunud maailmarevolutsiooni läbiviimise põhimõttest, nagu seda loodavad paljud kergeusklikud lääne poliitikud, praegused silmapilgud saksaste Brandti ja Scheeliga seotsas, rääkimata endisest kommunistliku partei liikmest Herberti Wehnerist, kes kuulsiidse taga juhib läänesaksa sotsiaaldemokraatide parteid.

Brezhnev ütles, kohe pärast Brandt-Kossogini pakki allakirjutamist, ühes Alma Atas peetud kõnes: "Meie saame väsimatuult edasi võitma... maailma kommunismi eest". Selle mõtte läbiviimise eelduseks on praeguste enamlaste arvates üksikute väikesemate revolutsioonide tekitamine. Seda selleks, et järjest suureneval määral kitsendada "valitsevate klasside" vaba tegutsemise võimalusi, luua sisepoliitilist ja sotsiaalset pinget "kapitalistlikes riikides", ellu kutsuda parteisid, kes seda olukorda kasutavad.

Kõik need eeldused puudusid Lääne-Saksa riigi loomisel Adenaueri aegadel. Ida-Saksa kommunistid (SED-partei) hakkasid Ulbrichti juhitud neid eeldusi looma ja talitassid see mõttes järjekindlalt, vaatamata kõikidele tagasitõukidele. Juhtnõuiks oli seejuures endise Kominterni juhi Dimitzovi õpetus: "Meie peame alati silmas pidama, et isik, kes meiega sümpatiseerib, on rohkem väärt kui tosin lahinguvõimelis kommunisti. Ülikooli professor, kes kaitseb N. Lõidu huvisid, ise aga ei ole partei liige, on suurema tähtsusega meie kui sada isikut parteiraamatugis. Tuntud kirjanik võib erukindlalt võib meie rohkem kasu tuua kui 500 väikesest kommunistist, kellel pole muud ülesannet kui lasta ennast poolstruktsiooni jätta poliitsei poolt".

Algas "suur rahva eest võitlejate ajakirj", esialgu võitlusega atomtrelved vastu, mis kestis nii kaua, kuini N. Lõidul endal oli küllalt aatom-pommi, et Suessi kriisi ajal 1966 aatomvõrdu oma parimidega maafasta teha Londoni ja Pariisi kuni ei lõpetata kallaletungi Egiptuse vastu!

Lääne-Saksa "rahuvõitlejad", nende seas isegi tuntud vaimulikud nagu Martin Niemöller, toetasid omalt poolt, Moskva "rahupoliitikat", mis Saksamaal osas seisres selles, et alul propagandit ühendatud Saksamaa loomisist neutraalse riigina, kus on keelatud kõik "mitte-rahumaastavad" parteid, s.o. kommunisti vastased. Sel teel katsuti laiendada N. Lõidu imperiumit veelgi lääne suunas. Mäng oli liiga läbipaistev ja kasutatud meetodid liiga primitiivsed, et saksalased oleksid siin peale läinud.

Alates a. 1953 muudeti taktikat. Kõigepealt hakati nõudma (umbes 15 aasta eest) Ida-Saksa tunnustamist iseseisva riigina, kuigi terve maailm teadis ja teab, et idasaksa rahval "oma riigis" midagi üldeta pole ei valimiste ega teiste demokraatlike abinõude kaudu. Juurde tuli aja jooksul nõue tunnustada Oder-Neisse piiri "rahupiirina", ära ootamata rahulepingu sõlmimist, nagu seda ootustasid sotsialistlased Potsdamis. Kolmandaks lisandus nõudmine Berliini tunnustamiseks "vabalinna" ja kuulutada Müncheni kokkuleppe ka ametlikult anuleerituks.

Lääne-Saksa ajakirjandusest seisab osa ("Stern" ja "Spiegel") juba tükk aega enamlaste seisukohal. Sihihals on propaganda ja laimu abil eraldada Lääne-Saksamaa tema liitlastest ja tühtlasi tasa ja targu välja lülitada USA mõju Euroopast. Saksalaste läänes püütakse selgeks teha, et nende huvides seisab väike, aga hästi väljaõpetatud alaliselise ellukutsumine ja noorsoo sundaja ära-kaotamine sõjaväeteenistuses.

Kui Bonn sarnaseid soovetäidaks, nõrgeneks NATO väga tunduval määral. USA huvi Euroopa vastu kaoks ja Moskva jõuaks oma praeguse isemesse oesmärgi kättesaamiseni: Ameerika jõudude tagasitõmbamises Euroopast. See annaks Moskvale mugidugi vabad käed mängida Euroopa piiriseremeest. Ta võiks valida mitme võimaluse vahel: avaldada survet esijoonel, et Lääne-Saksamaa "soomestuks", s.o. täidaks otseselt võitluseks Kremli käike, jäädes seejuures väliselt näiliselt sõltumatuks, või siis provotseerida sisemisi rahutusi "vabadussõja" väljakutsumiseks lääne vastu.

Juba 1931 selgitas niigustus mõttekõiki Dimitri Manuilski, Lenini tuntud kaastöeline, Moskva sõjakoolis:

Kaarel Uusma mälestuseks

Lidingõl suri 12. märtsil majandusdellane ja Vabadussõja veteran Kaarel Uusma.

Kaarel Uusma sündis 18. märtsil 1901 Kohilas, Harjumaal. Kui ta Esimese maailmasõja lõpul Tallinnas Nikolai gümnaasiumis õppis, oli ta tunnistajaks meie maast ülekäivate võõraste vägede vägivallale, mis noortes süttas rahvuslikke tundeid. Kui saksas okupatsioon lagunes, siis asuti Tallinnas omakaitse loomisele. Siin andis eriti panuse ka koolilõplased, eriti keskkoolilõplased. Nende hulgas oli noor Kaarel Uusma oma kaasõpilastega üks ettevõttekumaid. Veel siis, kui saksas sõjaväe vahetuskond Toompeal alles oli, läks Kaarel Uusma koos paari teise õpilasega sinna ja heiskas Pikale Hermanile Eesri sinimustvalge lüpe.

Kui sakslased olid meie maalt väljapõgenenud, lähenesid venelased Tallinnale, kuna kaitse oli veel organiseerimata ja lünklik. Jälle olid koolilõplased need, kes relvaga peos ruttasid vaenlastele vastu. Kaarel Uusma tuli a. 1918 jõulu paigu koos rühma kaasõpilastega Lääne-Eesti Soomusrongi nr. 2 koosseisu. Parajasti käisid ägedad võitlused kehra ja Aegviidu ümbruses. Rindevägedele lisaks tulnud koolilõplaste ja soome abiväesalgad innustasid rindelõigete eestlaste võitlustahet ja vaenlane löödi täiel rindelt taganema. Kiiltsi jaama juures oli Järvamaalt taganeva vaenlase purustamist Lr. Soomusrong nr. 2 koolilõplaste pataljoni, kuhu kuulus ka Kaarel Uusma, tähelepanevad panus ja nende sõjasaagiks langes siin kuulipildujaid, kahureid, voor jne., mis oli teretulnud lisandiks soomusrongi puudulikule varustusele.

Kaarel Uusma tegi kaasa lahingud kuni Orava lahinguni märtsi alguses 1919 — siis sabus uus vahetus Tallinna koolilõplaste soomusrongile. Tallinna puhkusele sõitnud Kaarel Uusma astus kohe sõjakooli, lõpetades selle lõpplõuna 1919 ja tulles siis tagasi Soomusrongide juurde Soomusrongi Diviisi staabi koosseisu, kuhu ta jäi sõja lõpuni.

Vabandeks seepärast sõjaväest Vabadussõja lõppemisel, jatkas Kaarel Uusma pooleliitlanud õpinguid Tartus Treffneri gümnaasiumis, lõpetas

Kaarel Uusma

des selle a. 1921 ning minnes edasi õppima Tartu ülikooli majandusteaduskonda. Ülikoolilõpingute lõpetamisel kutsuti ta teenistusse E. V. Londoni saatkonna juurde, kus ta töötas 1925–1931.

Kodumaa tagasi tulles asus ta perekonna laevahingut juhtim ja toimis sellel kohal kuni kodumaalokseerimiseni ja laevade natsionaliseerimiseni. Põgenes a. 1944 koos abikaasa, kahe tütre ja kahe pojaiga Rootsi, kus nende kodupaigaks said Stockholm ja Lidingõ.

Lr. Soomusrong nr. 2 liikmed Rootsis on organiseerunud sõprusühinguks, kus Kaarel Uusma oli üks entusiastlikumaid osavõtjaid. Kurbuse avaldame sügavat kaastunnet lahkunud abikaasale, lastele ja sõpradele! Kustumatus leinas

Eesti Vabadussõja kaaslased
Lr. Soomusrongilt nr. 2

METSAKODU
ÜHENDUS

POSTIARVE 694771 FALKÖPING

VABAÕHUPIIRKOND EESTI
SKAUTLIKELE NOORTELE

Washington: Moskva reis veel tähtsam kui reis Pekingi

WASHINGTON — President Richard Nixon külastäku Puna-Hiinasse hinnatakse Washingtonis üldiselt õnnestunud üritusena, kuigi selle tagajärjed ei ole veel lõplikult selgunud. Kuna hiinlased on külla kutsunud USA senatoreid, ajakirjanikke, sportlasi ja Nixonit tütt, siis arvatakse, et hiinlased võtavad lähenemist Ühendriikidele tõsiselt ning et jääval kahe seni vaenus olnud suurriigi vahel on murtud.

Washingtonis arvatakse siiski, et president Nixon külastäku Moskvasse on palju suurema ja olulisema tähtsusega kui ta reis Hiinasse, mis oli tegelikult ainult katsearvede väljajamiseks ning ei olnud mõeldud konkreetsete tulemuste saavutamiseks.

Venemaal loodetakse aga palju rohkem ning arvatakse, et Nixon külastäku Moskvast viimisel N. Lõidu juhtidele sellelõid küsimusi nagu relvade kontroll, kaubanduslike sidemete sõlmimine ja Ühendriikide konsulaadi avamine Leningradis.

Kuigi Hiinat peetakse oma suurus ja tohtu rahvaarvu tõttu maailmapoliitilisel areenil oluliseks teguriks, ei evi ta siiski kaugeltki sellist tähtsust nagu seda omab N. Liit. Venemaaga tuleb arvetada kui sõjaliselt tugeva vastasega, kes on võimaline ohustama sellelõid piirkondi, mis on Ühendriikidele olulise tähtsusega, eriti Lääne-Euroopas ja Kesk-Idas.

Sellest tulenevalt on ka läbirääkimistel Moskvast palju suurem tähtsus kui Nixoni kohtumisel Mao Tse-tungiga ja Chou En-lai'ga.

Spordiringvaade

TARMAKU KÕRGE LEND

Sel talvel oleme korduvalt lugenud kõrgushüppaja Jüri Tarnaku rahvusvahelistest võitlustest. Tulemusena a. 22 tõiis ta tänavuses maailma edetabelis teisele kohale, ja seda tulemust ta kordas äsja Euroopa esivõistlustel Grenoble'is. Tema mulnne hõbedamedal vahetati nüüd pronksi vastu, aga tänavustel võistlustel oli konkurents tihedam ja tase kõrgem. 1971 oli nimelt võitja tulemus 2.17. Eestlastest on Tarnak kuunenud tõeliseks olümpialooleks tõstja Jaan Taltsi kõrval. Meenub aga, et mõõdunud hooajal lõikas Tarnak samuti loorberid talvistel esivõistlustel, kuid ei suutnud ennast välitingimustes maksma panna...

RAMM VALLUTAB MAAILMA

"Eesti raskejõustiku hälliaeg ja maailmavallutamise" on pealkirjaks raamatule, mis lähemal ajal ilmub kodumaal raskejõustikuveterani G. Kristjanssoni sulest. Endiste aegade maailmavallutamise vaim elab edasi ainult tõesõpõdis, kes eestlastele võib mitu huumorilist sappa kirjutada. Põksis on ainult A. Raadiku nimi meie üldsuses tuntud. Maadlusmaailm järele pärinevad kõige hilgavamad meetodid, aga needki on ammu mineviku hämarusse vajunud — viimastest rahvusvahelistest medalitest saab varsti 20 aastat täis. Suuri lootusi paneme sellepärast Henn Põlstele, kes võitis mullu N. Lõidu juunioride meistritiitli klassikalise maadluse II keskkaalus ja kordas tänavu oma võitu poolraskekaalus. Võiduga pöördus ta koju ka rahvusvahelistest võistlustest Minskis märtsil alguses.

1000 KORVI TARIKASELT

Ilmar Tarikas, Southern Connecticut State College korvpallimeeskonnas kapten, saavutas oma ülikooli korvpalli karjääris korvi nr. 1000. Selle tähistamiseks katkestati hetkeks võistlus ning I. Tarikasele kinkiti pall, millega ta viimase korvi saavutas. See sündmus toodi ära ajakirjanduses, ja nagu alati, märgiti, et I. Tarikas on eestlane. On võimalik, et ta koolikaaslastest mõnigi rohkem Eestist aga eestlastest ei tea, kui seda, et I. Tarikas on eestlane. Rootsis on teatavasti korvpallil väga tagasihoidlik positsioon ja klubid võitlevad majanduslike raskustega. Eestlaste meeskondadest "moisoneeri" (nagu mehed seda ise silkjendavad) Kalev IV sarjas, Narva SK aga lõpetas tegevuse, kui langes II sarjast III-isse.

HEAD LIBISEMIST, TIINA!

Sporid on ikka nii, et vaevalt saadakse ühed võistlused seljalaha, enne neil hakatakse juba rääkima järgmistest. Tallõlõmpia on meil veel värskest meeles, ja neid, kes olid Sapporo jaoks liiga noored ja kogematu, näeksim meeleldi Denveris 1976. Mäesuusatamises on tähelepanu äratanud San Francisco eestlanna Tiina Tammi ja sealsest ringkondades peetakse teda "eesti lootuseks" ameerika rühmas tulevase tallõlõmpia.

TALISUPELAJAD

Pirita randa on veel vara minna päikest võtma, aga ujumisvõistlused on juba alanud. Tallinna Vetelpäisühingu talisuplejate klubi on pidanud palju demonstratsioonimeisid paarikümneksaades pakases ja tuhanded pealtvaatajatega. Hiljuti toimunud talvised ujumisvõistlused Pirita jões, meestele 50 m ja naistele 25 m distantsil.

Vene lennukit ähvardati ohku lasta

PARIS — Orly lennuväljale Pariisis komandeeritud suurel arvul politseisid, tui teatavaks sai, et üks maoliste grupe ähvardas ohku lasta üht vene Aerofloti lennukile kuuluvat reisilennukit.

Abipalve prantslastele tuli vene saatkonnast, kuna maoliste nõudis "lunarahana" umbes 2,5 miljõnnt krooni shveitsi valuutas. Politseis Orly lennuväljal lennuki põhiljalt läbi, kuid mingisugust pommi ei leitud. Seepärast tohtis lennuk tõusta ja lennata plaanikohaselt Moskvasse.

KUHU TÜÜRIB HIINA? Kas kaetakse taandumist

WASHINGTON (VE) — Kui Ühendriikide konservatiivsemad ringkonnad suhtuvad presidenti Nixonit äsja toimunud külasõidule Puna Hiinasse segaste tunnetega ja tumevare muret tuleviku ning sündmuste arengu pärast, siis ei saa seda ütelda liberaalsemate ringkondade kohta, kes on õnnelikud ja optimistlikud Ühendriikide uue poliitilise suuna hindamisel ja tervitavad seda sõnadega: "Hei Hiina — tere tulemast tagasi maailma rahvaste hulka!"

Hiina ja Ühendriikide lähenemisele suhtutakse üldiselt väga lihtsast vaatevinklist ja arvatakse, et Hiina juhtkond on purustanud oma isolatsiooni ahelad ning hakkab taas mängima kaaluvat osa maailmapoliitikas. Kõik ekspertsid ei lähene Hiina uutele välispoliitilistele samadele siiski samast vaatevinklist ja eriti Kagu-Aasias elavatel välispoliitilistel vaatlajatel on Hiina "oma koostöö väljapugemise" suhtes kahtlase seisukohal. Võib-olla on tegelik olukord hoopis selline, et Hiina kaotab oma välispoliitilisi suhteid normaalseid, mis võimaldaks tal seda suuremat tähelepanu pühendada oma sisepoliitilistele probleemidele.

Teoreetilised jagavad riikide välispoliitilised aksioonid oma põhiaksid ja teostatavuse osas järele kahtluse. Esimese liiki kuulub ofensiivne välispoliitika, mis taotleb teiste riikide eluvõimevõime sekumist kas jõuga või agressiivse diplomaatilaga, üritades sellega rahvusvaheliste suhte muutmist enda kasuks. Teise liiki kuulub välispoliitika koosneb üksikute sündmuste osas, kus selle poliitika viljelejad toimavad vahel vahel välja oma kindlustest ja taotlevad piirajate tasakaalust välja löömist. Selle poliitika eesmärgiks ei ole vallutamise ega oma mõjuvõimekondade laiendamise, vaid oma kodanikele jõuleoleku garanteerimine ning oma sisepoliitiliste programmide läbiviimise kindlustamine.

Suur osa Hiina välispoliitikast pärast 1949. aasta revolutsiooni on koosnenud sündmustest. Siia kuuluvad ka sellised operatsioonid nagu Hiina armeede tungimine 1950. aastal üle Yalu jõe Põhja-Koreasse ning Hiina rünnak 1962. aastal üle Himaalaja mägede Indiasse. Hiina ülesandeks elimineerisid Hiinat ühvardavad kōuepilved ja tõmbusid pärast oma ülesande sooritamist jälle tagasi. On ka juhusel, kus hiinlased on teostanud sellist sündmust poliitika diplomatiilisel teel — näiteks võttes osa 1954. aastal toimunud Genfi konverentsist.

Selle perioodi järgnes ofensiivne poliitika periood, mis algas juba enne kurikulaist kultuurilist revolutsiooni ning kestis ligemale kümme aastat. Välispoliitilise ofensiivi kestel katsusid hiinlased ega hiina eest leitud Mao filosoofiat ning organiseerida maailmarevolutsiooni Mao teekspidamiste ja teooriate järele. Tundub, et see faas Hiina välispoliitikat on nüüd lõppemas ning Hiina alustab uut sündmuste poliitika perioodi. Hiina on ilmselt tõmbunud agressiivse välispoliitika viljelemisest tagasi, mida kinnitab vaimevõime kaanamine Vietnamis sõja toetamisel ning abandamisest loobumine Tseiloni mässu organiseerimisel Mao kommunistidele. Hiina aktiivsus on tunduvalt vähenenud ka Ida-Euroopas, kus hiinlased atitsid seni suurendada pinevust N. Liidu ja Rumeeni vahel.

Mis on siis öieti juhtunud Hiinas? N. Liidu ajakirjandus süüdistab Pekingi võimumeeli trotskismis ja kinnitab, et hiinlased valmistavad ette maailmarevolutsiooni. Näib, et olukord on hoopis vastupidine ning et hiinlased on asunud Stalini omaaegsele liinile, mis taotleb sotsialismi üheshitamist esmajoones oma maal ja alles siis siirduda rahvusvahelisele areenile. Hiinlased üritavad esmajoones Hiina sotsialistlikku tööstust üheshitamist ning ajavad praegu sellist välispoliitikat, mis kõige paremini seda eegmärki teenib.

Nendest vastekohtadest lähtudes kerikib ka president Nixonit äsja külasõidul Hiinasse hoopis uude perspektiivi. Kas ei tule seda külasõidul võtta selliselt, et see ei olud Hiina väljatoomine välispoliitilise lahinguväljale, vaid Hiina taandumine katmine? Igatahes on paljud välispoliitilised ekspertsid sellel arvamisel.

K.A.

● Soome Mikkelist viibis USA-s ja Kanadas külas loomaarst Bruna Vingissaar soomlannast abikaasaga.

● Majandusteede magister Aadu J. Allpere nimetati Coca Cola kompani New Englandi piirkonna direktoriks asukohaga Hartfordis. Seni oli ta Coca Cola teenistuses Chicago.

"Times" kaitseb itta suunatud raadio saateid

LONDON (VE) — Ameerika Ühendriikide Senati Välissuhte Komitee mõningate liikmete jõupingutused viia USA valitsust niikaugele, et see lõpetaks Vabaduse Hääle ja Vabadusraadio saatel raadesriide tahu, on kutsunud esile erilaadse poleemika sõnavabaduse küsimuses. See poleemika on kandunud nüüd ka Euroopasse, kus selle küsimusele hiljuti pühendas juhtkirja Londoni kaalukas "The Times".

Selles märgitakse, et ehkki nimetatud saadete sisu ei saa pida perfektses, annavad nad siiski raadesriide tahu faktidele põhinevad uudised, mida kommunistlik uudistevahendus ei käsitse ja mille järele, nagu iga lääturist võib kinnitada, valitseb suur hviu ning nõudmine. Juhtkirjas märgitakse edasi: "Vaba Euroopa on loomulikult okkaks Ida-Euroopa valitsuste lihas, sest see võtab neilt informatsiooni oma monopoliolektor. Nende seisukohast lähtudes on igasugune tõde vaenlase teenistuses."

Selle kohta võiks seega ütelda, et see mõnest nende süsteem, kuid ainult senikaua kui inimesed ise soovivad seda kuulata.

Kas seda saab nimetada ebasündsaks vahetseegamiseks, oneleneb sellest, mida mõeldakse "pinevuse lahendamise" all. Nagu kommunistid ise lekkamatult kordavad, ei tähenda "pinevuse lahendamine" rahuliku võistuse lõpetamist kahe süsteemi vahel. See peaks aga tähendama seda, et reeglid tuleksid kindlaks määrata aususe ning võrdsuse alusel.

Ei ole mingit põhjust, miks iga ei peaks kuuluma ka rahulik ja võrdse alusel läbiviidav võistlus ideede vahel. Tegelikult on see üks läänemaailma poliitilist väärtustest, mida tuleks jõuliselt kaitseda.

Samuti ei saa keegi väita, et kommunistidel poleks sel alal võrdsed võimalused. Nad saavad oma ideid

vabalt Läänemaailma saat. Nad saavad töötada selles osas seadusjärgsete publikatsioonide ning seadusjärgsete kommunistlike parteide kaudu.

Nad võivad saada Läände nii palja raadioprogramme kui nad soovivad ja nagu nende saatel Ülesterisse on näidanud, võivad nad saavutada tõhusaid tulemusi kirjalikele ebatäpsustega.

Lääneriikidel on palju vähem selleid võimalusi. Vaba Euroopa saadete lõpetamine viiks olukorra selles suhtes veelgi rohkem tasakaalust välja ja osutuks raskeks lõõgiks mõnjonite inimestele Ida-Euroopas, kes ei vaata Läände mitte üksnes informatsiooni hankimiseks, vaid ka nende väärtuste kaitsmiseks, milledeest nad usuvad ja mis igas mõningate progressiivset mõtlevate kommunistide meelest on olulised nende süsteemi päästmiseks."

Vahepeal on vabariiklik Esindajatekoja liige Robert Steele teatanud, et Senati Välissuhte Komitee on saanud kaks soodsat raportit nende raadiosaatejaamade töö kohta, kuid keeldub neid avaldamast.

Kalevi alla on pandud ka Senati eelnõu nende saadete finansseerimiseks ja Esindajatekoja ettepanek komisjoni moodustamiseks valitsuse kaasgevuse, kellele see projekt hakkaks alluma.

Steele ütles, et ta on esitanud välissuhte komitee esimehele, senaator William Fulbrightile nõudmise nende raportide avaldamiseks ja ta palub "enatt neid saateid elus hoida kuni küsimus nende raportide andmete koostamis osustatakse. Fulbright väidab aga visalt edasi, et need raadiosaated Lääne-Saksamaalt raadesriide tahu, tulevad lõpetada.

RAADIO SAATED eestlasile

AMEERIKA HÄALE eesti saated antakse iga päev kl. 16–16.30 ja 17.30–18 Rootsi aja järele laupäeval kell 13 (21.740 kiloherts), 19 m (15.233 ja 15.270 kh), 25 m (11.960 kh) ja 31 m (9.660 kh).

Lisaks kõigis saates antavale päevauudistele ja kommentaaridele päevaküsimuste kohta on eriteemad käsitled eestikeelseid saates järgmise rõhuasetusega: Pühapäeviti esimeses saates esitatakse meditatiivne, kumbagis saates tänapäevase noore põlvkonna küsimusi, esmaspäeviti Ameerika olustikku, teisipäeviti välis-eestlaste, kolmapäeviti repaatriid, neljapäeviti teaduse ja tehnika vaatlusi, reedeti majanduse ja inimeste eluajäre küsimusi ja laupäeviti ülevaadet näidala sündmustest ja kultuurikroonikast, hõlmates välisestlast.

EESTI VABADUSE HÄALE saated Madridi raadio kaudu toimuvad iga päev ja kuuluvad Rootsi aja järgi kl. 19 lõunailnel 32 m. Saadet korraldab järgmisel päeval kl. 8 lõunailnel 30,7 m ja teist korda kl. 13.30 lõunailnel 30,7 m.

UTILISED SAATED Trans World Radio kaudu igal pühapäeval, teisipäeval ja reedel kl. 18.30–18.45 lõunailnel 31 m.

BALDER JAANI veste: KULSED INIMESED

"Meie peaksime viimaks ometi pokku korraldama ja inimesed kokku kutsuma," ütles Helga Haljandi Martile, oma mehele. "Paljude juures oleme külas käinud, aga enda juurde ei ole kedagi ammu enam kutsunud."

"See on tõsi," aentis Mart. "Ma mõtlen, et liiga palju ei maksa ka kokku ajada," arutles Helga. "Kümnest aitab küll."

"Kümne on paras jagu," oli Mart samal arvamisel.

"Keda kutsuda? Kaljundid on kenad inimesed, nendega on alati huvitav vestelda."

"Kutsume Kaljundid," kiitis Mart naise mõtte heaks.

"Keda veel? Kas Luikmed?"

"Luikmed on kuldseid inimesed," vastas Mart. "Aga proua Luikme ei oska muust rääkida kui kehakaalust. Nil palju kui mina temaga kümne aasta jooksul kokku olen puutunud, ikka vahib oma suurte silmeaga otsa ja ütleb, et sa oled jälle juurde võtnud."

"Las ta rääkida, ega see sul tükki küljest ära võta," piidus Helga proua Luikmet kaitsta.

"Tükki ära võta... Kui ta jutt oleks õige, et ma olen iga kord juurde võtnud, siis ei mahuks ma enam siia tuppä," vastas Mart.

"Aga ma ei räägigi enda pärast. Kaljundid on viimaste huvidega inimesed, nad tahaksid kõnelada kontsertidest, kirjandusest ja nõnda edasi, aga Luikmed ei tea sellistest asjades: midagi, sest nad lehte ei telli, eesti raamatuid ei loe. Üks kahes, kas räägida sellest, mis sind huvitab ja jätad nendega seega kõrvale, panned piinlikku seiskukorda, kas nad kaasa rääki ei saa, või siis laskud nende tarmele ja räägid kõhuhuvidest, mis sind põrmugi ei huvita."

"Tõmbame siis Luikmetele kriipsu peale?" küsis Helga.

"Kriipsu peale," vastas Mart.

"Kutsume siis Voogandi?"

"Voogandid on kuldseid inimesed," vastas Mart. "Aga proua Voogand tõstab Kaljundiga ühes ametikohas."

"Seda parem," arvas Helga.

"Ei ole parem," vastas Mart.

"Sa tead väga hästi proua Voogandi kõrge. Ta tahaks pikalt ja laialt rääkida kõigest sellest, mis ametiasutuses juhtub, kui oleks mõned kaasanenikud temasse suhtuvad, kui rumalale üks iga ja teine too alal teeb. Kõigest sellest ta ei saa rääkida, kui Kaljund on küllalt hea."

"Miks ei saa? Kaljund ehk aitaks kaasa," arvas Helga.

"Kaljund kuulub teise leeri. Neil seal on oma kikkid või grupid, mis on üksteisega sõjalal. Proua Voogand tahaks Kaljundit taga rääkida. Kaljund tahaks proua Voogandi üle irvitada. See lõhu jääks neil ära. Nad ei sobi ühte seltskonda."

"Siis ka Vooganditele kriipsu peale?" küsis Helga.

"Kriipsu peale!"

"Kutsume siis Kotlepad?"

"Kotlepad on kuldseid inimesed," ütles Mart. "Aga siis võib kindel olla, et härra Kotlepad hakkab jälle domineerima. Hakkab jälle domineerima. Hakkab rääkima, kuidas ta oli algkoolis õpetajaks, milliste rumaluste vastu tal tuli oma tegevuse alal võidelda ja millised tarku ettepanekuid ta tegi haridusministeeriumile, kes siis on ta ideid ka ellu viinud. Räägib kõigest sellest kogu õhtu ja kõik teie kuulake pealt juttu, mis kedagi ei huvita."

"Mida siis teha?" küsis Helga.

"Kriipsu peale!"

"Kutsume siis Viitsurid?"

"Viitsurid on kuldseid inimesed," ütles Mart. "Aga kui meie nendad kutsume, siis jäävad Kaljundid tulemata."

"Miks?"

"Viitsurid on Eestis kümnud. Proua Kaljund kardab nendega suhelda. Ütleb, et temal on sensitiivne töökoht ja teda olevat ei tea kust poolt holatatud, et parem, hoidgud lõikikimisest Viitsuritega."

"Siis Viitsuritelegi kriipsu peale?"

"Keda siis kutsuda? Kas Rajateed?"

"Rajateed on kuldseid inimesed," ütles Mart. "Aga proua Rajateed ei saa ikka veel üle shokist, mis teda tabas siis, kui kuulis, et üks isamaa tütar on abellunud neigriiga. See vaezab ta südant. Millist siida täis, sellest sus räägib."

"No las ta rääkida, mis sellest siis on," arvas Helga.

"Sa tead, et Kaljund on liberaalsete vaadetega. Ta hakkab seda tüdrukut kaitsema ja siis võib kuulda raskeid sõnu kivevõimudest, tagurusest ja isegi inimsuuevastastest hoiaokust. Teised ei saa oma juttu rääkida, olgu vait ja vaadaku pealt, kuidas kaks kukke, õieti küll üks kukk ja üks kana peavad oma nokasõda, mõlema harjad kangesti punased. Niiisugune vahejuhtum võib rikkuda kogu seltskonna meeleolu!"

Ohatas küsis Helga: "Siis Rajateedelegi kriipsu peale?"

"Kriipsu peale!" vastas Mart.

Helga ei tulnud enam uute ettepanekutega välja. Väikis.

Mart ütles: "Ei kutsu kedagi. Eks edaspidi näe. Kui meie ole väga üksluseks ja igavaks kipub minema, nii et tule tahitmine millegi põneva järele, siis kutsume nad kõik kokku."

jundid tulemata."

"Miks?"

"Viitsurid on Eestis kümnud. Proua Kaljund kardab nendega suhelda. Ütleb, et temal on sensitiivne töökoht ja teda olevat ei tea kust poolt holatatud, et parem, hoidgud lõikikimisest Viitsuritega."

"Siis Viitsuritelegi kriipsu peale?"

"Keda siis kutsuda? Kas Rajateed?"

"Rajateed on kuldseid inimesed," ütles Mart. "Aga proua Rajateed ei saa ikka veel üle shokist, mis teda tabas siis, kui kuulis, et üks isamaa tütar on abellunud neigriiga. See vaezab ta südant. Millist siida täis, sellest sus räägib."

"No las ta rääkida, mis sellest siis on," arvas Helga.

"Sa tead, et Kaljund on liberaalsete vaadetega. Ta hakkab seda tüdrukut kaitsema ja siis võib kuulda raskeid sõnu kivevõimudest, tagurusest ja isegi inimsuuevastastest hoiaokust. Teised ei saa oma juttu rääkida, olgu vait ja vaadaku pealt, kuidas kaks kukke, õieti küll üks kukk ja üks kana peavad oma nokasõda, mõlema harjad kangesti punased. Niiisugune vahejuhtum võib rikkuda kogu seltskonna meeleolu!"

Ohatas küsis Helga: "Siis Rajateedelegi kriipsu peale?"

"Kriipsu peale!" vastas Mart.

Helga ei tulnud enam uute ettepanekutega välja. Väikis.

Mart ütles: "Ei kutsu kedagi. Eks edaspidi näe. Kui meie ole väga üksluseks ja igavaks kipub minema, nii et tule tahitmine millegi põneva järele, siis kutsume nad kõik kokku."

Ohatas küsis Helga: "Siis Rajateedelegi kriipsu peale?"

"Kriipsu peale!" vastas Mart.

Helga ei tulnud enam uute ettepanekutega välja. Väikis.

Mart ütles: "Ei kutsu kedagi. Eks edaspidi näe. Kui meie ole väga üksluseks ja igavaks kipub minema, nii et tule tahitmine millegi põneva järele, siis kutsume nad kõik kokku."

Ohatas küsis Helga: "Siis Rajateedelegi kriipsu peale?"

"Kriipsu peale!" vastas Mart.

Helga ei tulnud enam uute ettepanekutega välja. Väikis.

Mart ütles: "Ei kutsu kedagi. Eks edaspidi näe. Kui meie ole väga üksluseks ja igavaks kipub minema, nii et tule tahitmine millegi põneva järele, siis kutsume nad kõik kokku."

Ohatas küsis Helga: "Siis Rajateedelegi kriipsu peale?"

"Kriipsu peale!" vastas Mart.

Helga ei tulnud enam uute ettepanekutega välja. Väikis.

Mart ütles: "Ei kutsu kedagi. Eks edaspidi näe. Kui meie ole väga üksluseks ja igavaks kipub minema, nii et tule tahitmine millegi põneva järele, siis kutsume nad kõik kokku."

Ohatas küsis Helga: "Siis Rajateedelegi kriipsu peale?"

"Kriipsu peale!" vastas Mart.

Helga ei tulnud enam uute ettepanekutega välja. Väikis.

Mart ütles: "Ei kutsu kedagi. Eks edaspidi näe. Kui meie ole väga üksluseks ja igavaks kipub minema, nii et tule tahitmine millegi põneva järele, siis kutsume nad kõik kokku."

Ohatas küsis Helga: "Siis Rajateedelegi kriipsu peale?"

Mängib muuseumis klaverit aastast aastasse pühapäeval

Dagens Nyheter pühendas erilist tähelepanu eesti pianistile Valentina Rivesele, kes juba kümme aastat on truult igal pühapäeval andnud kontserdi klassikalises muusikas Stockholm Postimuuseumi ruumides Lilla Nygatanil. Tagasihoidliku arvuga, ent truu publikule, mis koosneb keskealistest muusikaarmastajast ja neile lisanduvast noortest ameerika j.t. maade turistidest.

Valentina Rives on pianistina eestlastele vähe tuntud, mis osalt on tingitud tema minevusest. Olles sündinud Venemaal Leningradis, kus isa oli insener, pääse ta Eestisse alles möödunud sõja aja koos vanematega. Ema oli vene aana.

Klaveriõpinguid alustas Valentina Rives juba Venemaal ja jätkas Eestis ja hiljem Stockholmis Muusikaakadeemias, kus ta alustas "promenaadikontsertidega". Praegu on Valentina Rives klaveriõpetajaks Solna kommunaalse muusikakoolis. Tal on poolsada õpilast. 1962 aastast päle mängib ta pühapäeviti Postimuuseumis, eistades Mozarti, Beethoveni, Chopini, Schuberti, Raveli j.t. kuulsaid komponeid.

— Kogu mu elu on klaverimängimine, on Valentina Rives ütelnud Dagens Nyheterile. See on ta ainsaks kireks ja armastuseks.

Ta on jutustanud veel, et ta kaotas peagu kogu oma suguvõsa möödunud sõja ajal. Alles on öde, kes töötas Rootsis arstina ja vend Kanadas. Ema perekond hävines Venemaal, isa sugukonnaga tegid venelased Eestis puhta töö.

Dagens Nyheter on küsinud, kas intervjuueeritav on ka poliitiliselt huvitatud olnud oma nooruses Venemaal. Ei, kinnitab ta ja ütleb ajakirjanikule naerdes:

— Sel ajal mõtlesin ma ainult koolidele. Oli nii vähe toitu ja oline pidevalt näljas. Toiduained ei olnud ratsioneeritud, sest ei olnud midagi ratsioneerida — ei olnud toiduaineid müüa.

Rootsi kodanikuna on ta rahul selle maaga, kus keegi ei kontrolli inimese poliitilisi vaateid ja kus on võimalik vabalt ja rahulikult elada.

USA taganeb Vietnamist kiires korras

SAIGON — Ameerika armee teeb teatavaks, et USA-sõdurite evakueerimine Vietnamist toimub kiirendatud tempos. Tuhanded sõdureid viiakse koju aprillis, kaks kuuni viis kuud varem kui alguses ette nähtud.

Praegu viiakse Vietnamist välja umbes neli tuhat meest nädalas. Kontingenti aga suurendatakse 5400 meheni nädalas, misjärele 1. mai paigu on Vietnamis järgi umbes 48 000 ameerika sõdurit. Viimase rapordi kohaselt, mille väljastas USA armee peakorter Saigonis 9. märtsil, oli ameeriklastel Vietnamis 83 900 meest.

Tutankamoni needus kestab?

KAIRO — Kuningas Tutankamoni 3300 aastat vana needus tabas järjekordset ohvrit, teatavalt Kairo ajalehed 52-aastane Kamal Mahrez, kes on Kairo muuseumi Egiptuse antiikosakonna juhataja, suri pool tundi pärast seda kui ta oli alla kirjutanud lepingule, mille kohaselt Tutankamoni hauakambri leitud väärtesemad pidid saatetama Londoni Briti Muuseumis avatavale näitusele.

Kamal Mahrez oli teine sama muuseumi egiptuse osakonna juhataja, kes ootamatult pärast samasuguse lepingu tegemist suri Tutankamoni suri a. 1353 e. K. ja tema hauakamber avastati a. 1922. Hauakambri lävel leidis kiri. "Surm tabab seda, kes tuleb siia surmuse rahu rikkuma." Mitmed arheoloogid ja teised, kes hauakambri avastamisega seotud olid, surid lühikese aja jooksul mitmesugusel kombel, kas "tundmata põhjusel", õnnetuste tagajärjel või siis südameatakki.

Poughkeepsies, New Yorgi osariigis, suri 13. märtsil pärast pikemat haigust muusikategelane, organist ja koorjuht mag. August Ruut, sünd. 16. novembril 1903 Viljandis.

Armast süpra

Kaugesõidukapteen

Theodor Wiidik'ut

mälestavad leinas

HARTVIG ENGSO

abikaasaga

JAAN KOTKAS

perekonnaga

REINO PAHTMANN

HANNIBAL

Oma asutajat liiget ja

kauaaegset esinast

Rosalie Hielo'd

mälestab kurbuses

EESTI PENSIONARIDE ÜHING
STOCKHOLMIS

Minotis Põhja Dakota osariigis suri 9. märtsil Karoline Pallo, sünd. 17. aprillil 1884 Tartus.

Meie armas abikaasa, isa ja poeg

Aleks Kömmits

* 7. 6. 1923 Tallinnas

† 20. 3. 1972 Växjö

Mälestavad sügavas leinas

LILIAN
ANNEMARI
LIISI
AIME
URMAS
EMA

Armast viilistlast

Aleks Kömmits'at

* 7. 6. 1923 Tallinnas

† 20. 3. 1972 Växjö

mälestab sügavas leinas

EESTI ÜLIÕPILASTE SELTS

Matusetalitus toimub teisipäeval, 28. märtsil kell 13.00 Skogsglyckans kabelis Växjö.

Oma kallist ema

Rosalie Hielo'd

* 6. 6. 1889 Võrus

† 19. 3. 1972 Stockholmis

mälestavad sügavas leinas

POEG ABIKAASAGA
LAPSELAPSED
LAPSELAPSELAPSED
OMAKSED

Matusetalitus toimub neljapäeval, 30. märtsil 1972 kell 13 Räcksta suures kabelis.

Armast sõpra, tulihingelist võrulast

Rosalie Hielo'd

mälestavad kurbuses

ALVINE LEETUS
EMMI MARAND
ADELE PUTSEP
LYDIA TAMM
FELIX MARAND
perekonnaga
JUHAN MARAND
perekonnaga
MILVI PIGEET
abikaasaga
ERVIN PUTSEP
perekonnaga

Uusi teoseid EKK RAAMATUMÜÜGIL

Eesti Kirjanike Kooperatiivi igakvadine raamatumüük, mis kestab pikendatuna 10. aprillini toob, nagu tina avaldatud kuulutusest nähtub, terve rea teoseid, mis juba märgitud. Nii on püritud arvu veel saada näiteks A. Kalmuse ajaloolise triloogia kaht esimest osa ("Jumalad lahkuvad maalt" ja "Toone tuuled üle maa") lisaks viimasele osale ("Kõju enne õhtut"). Samuti võib saada G. Heibemäe romaani "Selles mustas" mungast" mõlemad osad. Müügil tulevad ka P. Lindsaare ... ja sõdurid laulavad ... nimenad köited, mis käsitlevad karsmuse Eesti vabariigi sõjaväes rahu ajal.

A. Willmanni romaan "Peotäis tühka teise mulda" II osale lisaks on müügil nüüd ka I ja II köidet. B. Kangro Tartu-istliku kahele köitele on lisaks väga püritud arvu nüüd saada selle esimese, lüü "Jäälihted". Seega ja tõenäoliselt ka teiste köidete lõppedes muutub see raamat varsti otsitud harulduseks. Peale selle juhitakse tähelepanu, et Vene esimest okupatsiooni käsitlevat V. Ouna kaheköitelist romaani "Uus evangeelium" on samuti järele veel vähesel arvul. Müügil tulevad ka säärased haruldused, nagu A. Gailliti "Kas mäletad, mu arm" II köide, mis moodustab omaette terviku (I ja II

on ammu otsas), ja Ristikivi Imede saar", A. Mägi "Uputus", A. Thoeni "Hallide mägede maa" (ainult br.) ja kõigilt tagaotsitud "Juhansonid reisisid", milles I. Talve käsitleb humoristlikul kujul eesti sõduri sõjateed. Aga ka E. Ilbaka "Tui Malm", Mägu "Tuli sinu käes" ja H. Salu "Surmatrummid ja paupill" on veel saadaval.

Kuulmist mööda on odavmüügist osavõtt olnud elav. Nii on paljud raamatud lõplikult müügil kadunud, osa neist kaob käesoleva väljamüügi-ga. Tellimisi võetakse vastu ja nõu antakse ka telefoni teel: 046/12 17 19 (töö ajal) ja 046/11 56 90 (õhtuti).

Vabadusristi Kapital Kõigile abistamistahthlikele

Meie eesti ühiskonnas Rootsis elab kahestkümmendkaks Vabadusristi Kavaleri. Nüüd juba aastates mehed seisid oma nooruses meie rahva parimal tiival, kui võideldid idast ja läänest sissetunginud vaenlase vastu. Need kangelased andsid oma osa Vabadussõja võidule millele Riigijuhitased a. 1920 Tartu Rahulepingu. Nõukogude Liit kohustus selles igaveseks aja's loobuma nõudmistest Eesti Vabariigi vastu.

Teame mis sündis aastatel 1939—1945.

Kommunisti hävitavast ohust pääsenud ühked sõjamehed otsisid siin oma elu ja leidsid seda vähetasuvast aladest. Enamik nendest elab nüüd napist rahvapensionist. Neil ei ole mitte ettevõtete jaoks hädavajalikke tagavarasid ja nad koguvad neil juhtudel omavahel toetusi.

See olukord on raske ja kurb. Ühiskonnale mitte auku. Meie oleme oma visadusega tõusnud majanduslikult heale tasemele ja anname toetusi paljudele organisatsioonidele ja tasume pidiulikele juhtudel päris lahtise käega arveid.

Meie, allkirjutanud, pöördume kaasmaalaste poole palve ja ettepanekuga luua Vabadusristi Kavaleride kapital, millest nende otsusega tehakse paratamata kulude katteid. Kapital ei ole üksikisiku toetamiseks ja selle kogumine on ainukordne.

Eesti Ohvitseride Kogu Rootsis onab arveraamatus peatüki "Vabadusristi Kavaleride Kapital" ja sinna palume saata oma annetuse.

Postigiro 60 57 10—3 Föreningen Estniska Officerare i Sverige Meddelande — Vabadusristi Kavaleride Kapital.

Ärgem ütlemeg et meie ei jõua igale poole anda toetusi.

Kui meie üksmeelselt kõik avame oma südame ja tasku siis kogume vajaliku Kapitali ilma et andmine kedagi liiga raskesti koormab.

Kogutud Kapitali antakse koos aruandega üle Vabadusristi Kavaleride Esindusele Rootsis.

Meie usume et neid, kes tahavad ja võivad abistada, on meie keskel rohkesti. Stockholmis, märts 1972.

Villem Saaren
Richard Koolmeester
Martin Juhkam

Stockholmi algkooli pidu HEA LASTETEATRIGA

Saabuva kevade tulekut ennustavate tunnuste palmikusse võime nüüd Eesti Algkooli traditsioonilise kevadpeo. See toimus pühapäeval, 19. märtsil Skanstulli gümnaasiumi aulas.

Eeskavalisre algas õpilaste ettekannetega messideklamatsiooniga ja laulud. Startisid esimese klassi õpilased, deklameerides Olavia Saare "Suveajal metsarajal" ja lauldes K.A. Hermannit "Kevadel". Alles sügisel kooliõpet alustanud noored õpilased pididkiitust ja esinemisjulgust. Neile järgnesid vanemad klassid enam nõudlikumate sõna- ja laulude ettekannetega. Kuundu klassi õpilased esitasid Kalju Lepiku patriootilise "Proloogi hoiatusega" autori enda kaastegevusel - ettekanne jättis kuulajale hea mulje. Õpilaste ettekanded lõpetas ühendatud õpilaskoor lauldes Ärtur Kappi viisistatud hoiuse "Võimeleja alulu". Lauluettekanded saatis kaveri Harri Klisk.

Beliste aastate eeskujul oli A. Vaks sel aastal koolilapsi kirjutanud uue näidendi, mida ta ka lavastas. Oma uusimat koolipildilist lavastust "Meie tsirkus" nimetat ta ise mõttevõlgatuseks (mitte näidendi) ja tundub, et head vaimu on sedapuhku ta sulge juhtunud. Näidendi võmekujuks on Pilik, hilipik Nipernaadi, keda autor iseoomustab järgmiselt: "Täna on ta suurelt hullur, kunstnik - homme rõndur, laulik metsades, võlur - või ainult tulu kaugele lõhnavatelt narmedelt - või kee? ... Keegi ei tea, kust ta tuleb - korraga on ta siin - meie hulgas, teie tegevust ja indu - ta on meie idee - mõttevõlgatus...". Vaatamata sellele pisut poeetilisele müstilis-

sele sobib Pilik suurepäraselt muu tegelaskonnaga. Tsirkuse areen annab lastenäidendi ülimat tänuiliku miljö ja mängupinna vaheldusrikka tegevuse arendamiseks ning A. Vaks kasutas neid võimalusi hea leidlikkusega. "Meie tsirkus" lavalistele õnnestumisele aitasid oluliselt kaasa Anne-Mari Horm-Asteri seatud tantsud, Roman Väli värviküllane dekoratsioon ja Oimle Vaks koostööd. Efektsete tantsude arvu selles lavastuses on tähelepanuväärne, samuti mitmekesiste ülesannetega tegelaste hulk. Tantsudestaja ja kostümeerina võivad tunda täit rahuldust oma suurest tööst - tantsud ja kostüümid meeldisid meile väga. Ülatuslike heli- ja muusikaefektide arendamiseks esitasid hoolikse hea toimetamisega Madis Gering.

Noorte tsirkuses oli palju hooget tegevust, situatsioonikoormikat, tantsu, laulu ja muusikat. Ning eksotilist võõrapärasust. Siin esinesid kõietantsija, kõhutantsija, tantsija maoga, mustad panter-tüdrukud, ka võlged ponihobused tantsisid Anne-Mari Horm oli tantsudele leidnud väga sobiva muusika. Klauudid esinesid naljanumbritega ja fakiri demonstreeris oma kunsti. Tsirkusel oli nagu kord ja korus ka oma orkester ja fanfaari-puhujad. Kahju, et "Meie tsirkus" lavastust ei saa viia teistesse eelastate elupaikadesse, et ka sealsete eesti noored saaksid kaasa elada Stockholm koolinoorte õnnestunud teooriule.

"Meie tsirkus" tegelaste arv on erakordselt suur - kavalale järgi loen ma neid 44. Kui arvestada, et mõni esinejaist mängis kahte osa, jääb siiski 35 õpilast, kes olid rakendatud esinema laval. Lisaks neile kolm täiskasvanut ühikrollides: Madis Gering, Ago Pärtel ja Uno Tõnsoo. Meie olime aja aasta loetluse kavalale järgi koolinäidendis esinejaid, teeme seda siis ka nüüd. Pilik - Linda Marend, Väike tüdruk, Deeba-dzhungli valitseja - Mai Viiburg, Kõietantsija - Ann Jüriso, Maotantsija - Liis Balod, Tüdruk - Katrin Meertis, Klauudid - Kristjan Penno ja Ivar Inkapööl, Numbritüdrukud-tantsijad - Helen Miller ja Virge Tarning, Fakiri - Mari-Ann Roosari, Fanfaari-puhujad - Katrin Meertis ja Katarina Veem, Tsirkuse teenrid - Jaan Anderson ja Mats Eetoni, Poiss tsilindriga - Teet Sirotkin, Valged ponihobused - Mikko Anderson, Martin Krooni, Avo Mölder ja Ivo Tarning, Tantsijad panter-tüdrukud Piret Holm, Linda Kibal, Epp Kivipää, Petra Mets, Eva Orusid ja Katrin Puusepp. Tsirkuse orkester - Rein Metsik, Riina Mänd, Markus Oit, Hendrik Penno, Helene Piljas ja Triinu Wiiburg, Jalgpallimängijad - Mats Eetoni, Ivar Inkapööl, Rein Metsik, Markus Oit, Hendrik Penno ja Teet Sirotkin.

Billy Graham äratas eesti noormehe

SYDNEY (EPL) - Austraalia eesti leht "Meie Kodu" jutustab ühenduses K.A. Nõmmisto registreerimisega Austraalia kiriklikke talitusi korraldava õigustega valimiku, et tema äratajaks oli kuuluv evangelist Billy Graham, kes oma "ristisõiduga" 26. veebruaril 1956 jutlustas Sydneys.

Grahami mõjul ärkas Nõmmisto usuline tunne, ta laskis end ristida ja õppis usuteadust mitmetel kursustel. 1965 ordineeriti ta Melbourne'i eesti evangelise koguduse vanemaks ja nüüd evangelise Austraalia kiriku "Assemblies of God" õigustega pastori. Ühenduses sellega võeti Melbourne eesti evangelise kogudus selle kiriku liikmeks.

lühkida ühe kindlaima - Stockholm

Lapsed - Anne Kalberg, Aino Lepik ja Katarina Veem ja Pia Väin. Etendus lõppedes lausis kooli juhataja Udo Juuno südäimiliku tänu sõnadega tegelastele ja lavastuse juhtkonnale ning neile ulatati tänuililli. Eri- lise tänu osaliseks sai Roman Väli, kes kahtkümmend aastat on väsimatu huviga hoolitsenud koolinäidendi lavapildil eest. Tema värviküllane ja leidlikult teostatud dekoratsioonid on meile alati valmistanud palju silmarõõmu ja ka seekord sai ta lavapildil spontaanselt aplausi eesriide avandeks esimeseks vaatuseks. Rektor Juuno andis talle Eesti Algkooli nimel ehisnaha kätetud aadressi ja Eesti Raamatufond austas teda Johan Aaviku "Eesti Muusikaajalo" kingimise. Tänuõhkus tulemustele tõi eest sai ka A. Vaks Eesti Raamatufondil sama teose.

Eeskavalise osa kõrval sisustas kevadpidu loterii rikkalikke võitmeid, samuti kohvik ja einelaud, kuhu õpilaste emad olid valmistanud võileiba ja küpsetatud maiustaid küpsiseid. Publikut traditsiooni kohaselt väga palju, meeleolu nagu "kui Kungla-rahvas küldes ajal...". Pärast viideti aega tantsu ja ringmängudega, elavalt käis ka jutuvada.

ED. REINING

Eesti-jaapani pulm Brasiilias

SAO PAULO (MK) - Brasiilias laulatati hiljuti eestlane Paul Aleksander Virkman jaapanlari Luitze Oidega, kes on keemiansener.

Pruut oli lasknud ennast ristida ja leeritada, võttes vastu ev.-luteri usu. Laulatustalitust abistas õp. Lauri õpetaja Karl Busch Järneval pidusöögil pool maailmad kaetud mölema rahvuse eritoidudega. Lausis istuti eraldatult: ühel pool lauda eestlased, teisel pool jaapanlased. Eriti tõstisid pulmatütu eestlased poiti algatatud rahvalaulud, millele jaapanlased kü laulavamatstajad, vastasid oma lauludega jaapani keeles. Külalistele omavaheline elav jutuaamine ja sõprusidemet loomine oli Brasiilias riigikeeles, s.o. portugali keeles.

Heinr. Mark

Algus lk. 1

Saadeti 60 riigi välisministeeriumile. See kiri sisaldas peale Valitsuse uue koosseisu veel kontsentreeritud ülevaate Eesti okupeerimisest ja Eesti Vabariigi juriidilisest edasipüsimisest ning meie ühistest võitlustest Eesti riikliku iseseisvuse taastamiseks. Selle meie seisukoha teatavastegemine on eriti tähtis praegu, mil meie maa okupant taotleb meie maa anastamise tunnustamist lääne riikide poolt seoses kavatsitava Euroopa julgestuskonverentsiga. Selles kirjas ei ole loomulikult sõnagi Rahvuskongressist.

3. Leo Karupää sõnavõttus kõige hämmastavam on aga see, et teda irriteerib asjaolu, et Vabariigi Valitsus oma kirjas rõhutab "koostööd Eesti ja teiste Balti riikide välisesindajatega, samuti poliitiliste parteide ja organisatsioonidega mitmel maal". Ma arvan, et see on meie võitluse hvides, kui rõhutada väljaspoole oma koostööd ka siis, kui meil mõningates küsimustes ongi omavahel ka eriarvamusi. Poliitiline võitlus ei ole ju mingi pühapäevakool, kus kõik peavad ühtelvisi palvetama. - Et Vabariigi Valitsuse kirja võiks raskendada meie välisesindajate olukorda, nagu Karupää arvab, siis see kartus on asjatu, sest iga riigi välisministeerium oskab teha kindlat ja selget vahet Vabariigi Valitsuse, diplomaatiliste esindajate ja konsulaar-esindajate pädevuse vahel. Illustratsiooniks toogem siin ära USA välisministri abi Fr. G. Dutto-

Florida kuberner Reubin Askew määras 17-kuulise ajapiiruse 91-le surmamõistetuile, kes kohtuotsuse täideviimist mitmetes osariigis vanglates ootavad. Ajapiirandus kestab kuni 1973. a juulikuuni ja toimus surmamõistetuile ühispalvel.

Lääne Berliinis vangistati edukas advokaat, 68 aastane dr Werner Best. Tema süüdistatakse 8723 poola tapmises Teise maailmasõja ajal. Dr Best oli üks Gestapo loojast ning a 1948 mõistis Taani kõrgem kohus ta surma sõjakuriteoide pärast. Talle anti amnestia ja ta saadeti tagasi Saksamaale.

Sajandi suurimaks kelmiks nimetatakse 63-a. türklast Sülin Osman, kes on mõinud rahakalstele, kuid kiisa mõistusega kaasmaklastele "peagu kõik, mis Konstantinopolis müha on". Ta algas oma karjääri juba ühe noorelt, kui müüs Konstantinopolis ühel turul oleva avaiiku kella ühele talunikule. Kelm oli palganud karja poisse, kes moodusid kellaist ja iga kord kella veades andsid Sülinile raha. Taluniku oli ärist nii väimustatud, et ostis kohe kella ära 4200 liiri eest. Ühele talunikule, kes tuli traktorit ostma, ta müüs parajasti linna sisse pahiseva Orient Expressi veduri, kinnitades.

HUUMOR

(Praegu okup. Eestis liikuvaid lugusid-)

Brezhnev tuleb koju India-reisilt ja tättab kaks liudussalongi, kus lauseb endale otsa ette maailda punase kettakese.

Alluvad vastavad märki imetusega, kuid ei julge küsida. Brezhnev näeb uudishimulikke nägusid ja seletab ühe asja ära:

"Vaadake, Indias nad ütlesid, et muidu kena mees, aga siin puudub midagi, ja koputasid endale otsaette. Noh vot, siis ma nüüd lasksin selle punase pleki sinna maailda".

N. Venes mõistetakse üks mees poomisurma. Otsuse täideviimisel ilmneb aga, et mees on liiga pikk ja KGB eeskirjade-kohane poomisnäär veel pikem. Ei saa kuidagi puuta.

Targem mees KGB timukate hulgas saadab siis Moskvasse kirja ja palub luba poomisnööri lühendada.

Tuleb vastus:

"Poomisnäär on KGB ettepanekul partei poolt kinnitatud ja seda muuta ei tohi. Väitke poomiseks mõni lühem mees."

ni kiri kongressi liikmele Derwina-kile 30.8.63, milles ta ütles Balti diplomaatiliste esindajate ja valitsuste kohta järgmist: "Balti esindajate akrediteerimise ajalugu, tagapõhi ning viis siin maal piirab meie eesinduslike ja teatud konsulaarfunktsioonide teostamiseks. Kuid välisministeeriumi arvates nad ei evi rahvusvahelise legaalse prakside poolt hädavajalikke volitusi, mis on tarvilikud riikliku akti teostamiseks, nag seda on lepingule allakirjutamine. Nisuguseid volitusi võib ainult funktsioneeriv riigivalitsus anda".

et see on palju võimsam kui traktor. Suurimaks äritehinguks oli tal Galata silla müümine, mille eest ta sai 3 aastat vangistust. Kokku on ta petteusega äri ajanud üle 40 aasta, oles selle kestel kinni istunud 25 aastat. Nüüd ta tahab "pensionile" minna ja mälestusi hakata kirjutama.

Bordellid tegutsevad avalikult Nevada osariigis. USA-s. Nüüd on siin tekkinud omaette probleem: keegi neeger esitas kaebuse, et teda pole ühte sellisesse asutusse sisse lastud. Sekka löi ka Nevada üheõigustuse komitee, kes nõuab lõpmajades sidiskrimineerimise lõpetamist". Bordelleid omanikud ütlevad, et ka prostituiidid peab olema põhiseaduslik vabadus kundet valida. Kogu see dealekaatne probleem läheb nüüd ülemlkohtu otsustamisele.

Rohkem sallivust

Algus lk. 1

peagu eranditult Eesti heliloojate loominguks.

Ameeriklased ei ole saladuseks, et paljud eestlased peavad oma juhtivaid parteitegelasi - kaasaarvatud ka esimese sekretäri Kabinat - "moskoviitideks" kuna nad veedid aastaid Nõukogude Liidus ajal mil Eesti oli iseseisev.

Sellepärast peab ta tähendusrikkaks, et Eesti kompartei erakorralisel istungil pidas avakõne Viino Väljas, üks vähestest Eesti hariduse ja staazhiga keskkomitee liikmetest, märgib "New York Times" Moskva korrespondent.

Leinateateid

San Francisco's suri 6. märtsil lise Longerbeam, n-na Sakk, sünd. 21. aprillil 1924 Narvas.

New Yorgis suri 11. märtsil Elizabeth Diaz, n-na Wahnman, sünd. 23. augustil 1905 Varbas.

New Yorgis suri 12. märtsil Georg Uusi, sünd. 4. detsembril 1899 Audru vallas.

New Yorgis suri 8. märtsil Joosep Mehiläinen, sünd. 27. märtsil 1895 Ingerimaal.

USA-s suri Elmar Leoke.

Tartus suri 22. veebruaril Rudolf Luik, sünd. 6. aug. 1890 Valgejärvel.

Argentiinas suri 19. veebruaril Elino Avarama.

New Yorgis suri 19. veebruaril Martha Mägi.

1 v 2

möbl. tuba

kõõgiga väljajäürida Alvikis.

Tel. 91 50 18

VAIMULIK KONVERTS EESTLASTELE

Ülestõusmise pühade ajal Stockholmil Nelipühi kirikus, Brávalla-gatan 11.

Pühade laupäeval 1/4 kl. 17.00 avakosoolek.

Jumalateenistus 1 pühäl 2/4 kl. 11 ja kl. 16 ja II pühäl 3/4 kl. 11 ja kl. 16.

I pühäl 2/4 kl. 10 pühapäevakool.

Külalisjutlustaja Helmut Rüdmiik Torontost. Külalisi üle maa. Soolo-, duett- ja ühiskoori laule.

Kõik olete südamest teretunud!

Rosalie Hielo'd

mälestavad kurbuses

SALME ELAU
MAGDA KOOL
HILDA MATHIESEN
LIA TIEMAN

Rootsi televisiooniprogramm

TV Lõrdag

9.00 TV-nytt, väder.
9.05 Start 2. Färg Engelsk nybörjarkurs för vuxna.
9.20–9.35 Se det du inte hör. Färg. 9. Lördag. Kurs i talavsläsnings för hörselskadade.
9.45 Gräshopornas 6. Färg. 12. Rådaren. Suomenkieliset ohjelmat: Finskpråkiga program:
10.00 Matleena. Ester Erhomaan romanin perustuvan ohjelmasarjan toinen osa. Musiikki Ossi Runne, lavastus Reijo Puttonen, ohjaus Anja-Majja Leppönen.
Matleena – serie om den föräldralösa flickan Matleenas öden och äventyr byggd på en roman av Ester Erhoma. 2. Hos familjen Sanden. Textat på svenska.
10.35–11.00 Suomalaislapsia. Suomalaislapsia koulunpenkillä Ruotsissa. Ohjaus Majja-Liisa Wassmund, tuottaja Juha Aaltonen.
Finska barn i svenska skolor. Elever, lärare, föräldrar i Surahammar, Gävle och Rinkeby. Textat på svenska.
11.20 Matematik på nytt. 17. Urväl.
11.40 Natiönalekonomi II. 9. Jugoslaven – politik och ekonomi.
12.15–12.40 Små människor. 7. Barneis farliga värld.
14.50 Tixestrap. Färg. Lars-Gunnar Björklund och Leimari Hylander.
17.00 Från Stockholms jazzdag 1971. Vibrafonisten Gary Burton och hans europeiska kvartett.
17.35 Vecko-nytt. Textat.
17.50 Start 2. Färg Engelsk nybörjarkurs för vuxna.
17.55 Helgmissringning. Färg. Från Hamnebodda kyrka i Närke.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Skid-SM. Rapport från SM-tävlingarna i Sollefteå med stafetterna 3x5 km damer och 3x10 km herrar. Sven Petersson.
18.30 Tittskåpet. Färg. Pelka blandar bilder för blandade åldrar.
19.30 TV-nytt, sport, väder.
20.00 Snapphanebjörnen. Färg. Tredje delen: Håstäden. I rollerna: Kristin Henriksson och Wanja Basel.
20.30 Inga stora stygga vargar. Färg. Amerikansk film.
21.20 Det händer i ettan. Färg.
21.25 TV-nytt, väder.
21.30 Eurovisionens melodifestival. Färg. Finalen i direktsändning från Edinburgh, Skottland.
Därefter: TV 2-veckan. Färg.

TELEVISION 2

17.10 Familjen Ashton. Färg. Engelsk TV-serie om en familj i skuggan av andra världskriget. Del 42. September 1944.
18.00 Kojan – program för de yngsta.
18.25 Insändaren. Gunnar Västberg.
18.55 Väder.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Kifaru – Atrikas svarta noshörning. Färg. Ett program om den kanadensiske biologen John F. Goddard som har studerat noshörningen i mer än sju år.
20.25 TV-nytt.
20.30 Ostindiefarare. Färg. Del 3. En äventyrsresa om livet ombord på Skeppet Sophia Magdalena under en resa i slutet av 1700-talet.
21.15 Mannen från Rio. Färg. Franko-italiensk långfilm från 1961. Regi: Philippe de Broca.
I rollerna: Jean-Paul Belmondo, Françoise Dorléac, Jean Servais.
23.10–23.15 TV 1-veckan. Färg.

TV Söndag

9.35 Familjekunskap 2. Vi har det ju bra nu. Pjäs av Björn Runberg.
Suomenkieliset ohjelmat: Finskpråkiga program:
10.00 Utisvikkio.
Nyhetsveckan.
10.20 Saariston keltirikko. Saimaan saaristossa asuu tuhansia ihmisiä

joita kokevat keltirikon vaikeudet pari kertaa joka vuosi. Maataloustuotteita ei pystytä kuljettamaan tuotantolaitoksiin, koululaiset joutuvat erilleen vanhemmistaan, saarelaisen elämä käy kaikin puolin tukalaksi.

När isen varken här eller brister. I Saimens skärgård upplever tusentals människor "menföre" ett par gånger om året. Textat på svenska.

11.00–12.15 Högmässa från Gällinge kyrka i Halland. Predikan av biskop Bertil Gärtner.

12.20 Natiönalekonomi I. 8. Ägande och makt.

13.00–13.30 Människor i samspel. 2. Socialpolitik i funktion.

16.15 Filmimmen. Färg. Han kallades "Ingenting". Amerikansk filmberättelse om en morbror, en hund, en bondgård och pojken som kom dit för att hjälpa till.

17.10 Människa i närbild. Ebba Carlsson, sjukvårdsbiträde sedan 34 år, samtal med Lis Asklund. Textat.

17.45 Start 2. Färg. Engelsk nybörjarkurs för vuxna.

18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.

18.05 Bröllopsdansen. Amerikansk filmkomedi från 1941 med Rita Hayworth och Fred Astaire. Musik: Cole Porter.

19.30 TV-nytt, sport, väder.

20.00 Artur Erikson sjunger andliga visor och berättelsesånger. Färg.

20.30 Fru Carrars gevär. Färg. Av Bertolt Brecht. Regissör: Lars Göran Carlsson. TV regi: Peter Goldmann.

I rollerna: Helena Brodin, Sven-Olof Willgren, Tommy Berggren, Peter Harryson, Anita Wall, Axel Düberg, Aino Taube, Jan-Olof Strandberg.

21.30 En klarinettspelman. Färg. Erik Nilsson från Mattmar presenteras av Matts Arnborg och Lars Egler.

21.45 Sportspeglar.

22.10 TV-nytt, väder

22.15–22.45 Naturvaktarna tittar på insända filmer. Färg. Nils Dahlbeck, Carl Edelman, Pelle Palm och Swiss Östgren.

TELEVISION 2

16.00 Jag dog för att överleva av Jerzy Konic. Polsk thriller om en motståndsmän som under andra världskriget hamnar i tysk fångenskap.

17.30 Befäst bondby och sjöörvärn. Färg. Ett program av Stig Tornehed om undersökningen av Eketorps borg på Öland.

18.00 Kojan. Ett program för de yngsta.

18.30 Catweazle. Färg. Äventyrsserie från England. 12. Den magiska cirkeln. Geoffrey Bayldon och Gary Warren.

18.55 Väder.

19.00 TV-nytt.

19.10 Sportnytt.

19.30 Vi i femman. Färg. Frågetävling för femteklassister. Berndt Friberg.

20.15 Knuff. Vi diskuterar kläder om mode.

20.45 Titta på tvän. Färg. Glimtar från påskeveckans program i TV 2.

20.55 Jag älskar stan, du älskar stan, den är som vi vill ha'n. Sängen klingar från en revyssen i Värmland. Strukturomvandlingen skapar nya villkor för kulturen.

21.45 TV-nytt.

21.50–22.15 Plocka toner. Leif Segerstam, Janos Solymos och två flyglar.

TV Måndag

Skol-TV:
8.30–8.55 Appell och dokument. 2. Kriget som motiv
9.20–9.45 Romarikket 1.
12.45–13.00 Start 2. Färg. Engelsk nybörjarkurs för vuxna.
Skol-TV:
13.10–13.30 The Seventh Key. 5. The Seventh Lock.
16.30–16.50 Hos djurdoktorn. Veterinär Bengt Stenson. 2. Om hundar.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Jetpiloter. Färg. 4. Spionage.

18.30 Halvsju. Färg.

19.30 TV-nytt, väder.

20.00 Vetenskap, teknik och forskning med tekniskt magasin. Färg. Erik Bergsten och Bengt Feldreich.

20.50 Människokakt. Färg. Engelsk äventyrsserie. 3. SS på spåren. I rollerna: Peter Barkworth, Alfred Lynch, Cyd Hayman.

21.40 Jakten är slut. Ett program kring samén Pei Nikolaus Blinds bok om storsiltjak i Lappland.

22.10 TV-nytt, väder.

22.15–22.40 Finska barn i svenska skolor. Elever, lärare, föräldrar kommer till tals i Surahammar, Gävle och Rinkeby

TELEVISION 2

18.30 Den vita delfinen. Färg. 5. Farbror Patrik bygger en bärgningsflotte.

18.45 ca Sindhbad sjöfararen. Färg. 3. Sindhbad räddas från att bli levande begravnen.

18.55 Väder.

19.00 TV-nytt.

19.10 Rapport.

19.30 Buss-kissarna. Färg. Engelsk komediserie med Reg Varney i huvudrollen.

19.55 Anslagsstavlan.

20.00 Frigiven. En film om en man som frigives från ett fängelse i Sverige i juni 1971 av Bertil Larsson och Anders Gölhberg.

20.45 TV-nytt

20.50 Plocka toner. Leif Segerstam spelar med sig själv

21.05–22.20 ca Professionell ishockey. Färg. Lars-Gunnar Björklund och Roland Stoltz.

TV Tisdag

Skol-TV:
8.30–8.55 Socialkunskap – när nöden är som störst. 7. Fänge eller fri.
9.20–9.40 Kraft – arbete – arbete. 3. Arbete och åter arbete.
9.45–10.05 Liv under mikroskop. 2.
10.10–10.30 En naturtyp om våren. Färg. Lövön.
12.20–12.40 Astrofysik.

16.30–17.00 Barnens halvtimme. Färg. Råven och Lejonet visar filmer om hundarna Psi och Zivota m m.

18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.

18.05 Krumeluren läser bandyreferat och hittar lustifikation. I övrigt mest om sport. Färg.

18.30 Halvsju. Färg.

19.30 TV-nytt, väder

20.00 Ishockey-EM. Direktsändning från junior-EM Sverige-Tjeckoslovakien i Skellefteå. Arne Heggerfors.

20.30 Spinn och luiga. Färg. Nils Linnman och Bertil Widerberg informerar inför morgondagens laxfiskepremiär i Mörrumsån.

20.35 Det händer i Zelezo. Slovakisk muntration om en ung fru på farliga vägar.

I rollerna: Emil Horvath, Kveta Fialova, Jiri Tomek, Vlado Kostovic.

21.20 Titteltutägg. Färg. Till er som far iväg i påsk.

21.25 På riksdagshyllan. Färg

21.40 Moment: En dag på teatern el. I vad gör Dramaten med våra 16 mil. kr.

21.10 TV-nytt, väder, sport.

22.20–22.40 Snabbköpet och resa till våren. Färg. Två episodfilmer av Lars Forsberg.

TELEVISION 2

18.30 Asterix och Cleopatra. Färg. Tecknad fransk långfilm. 1. Vid Nilens stränder.

18.55 Väder.

19.00 TV-nytt.

19.10 Rapport.

19.30 Vigda i går – fransk långfilm från 1950. Regi: Jacques Becker.

Medverk: Daniel Gelin och Anne Vernon.

21.00 "Dom tar fisken från oss". Reportage från Ålesund om människors farhågor och förhoppningar inför Norges EEC planer.

21.25–21.50 Bill Mellon – underhållning med blues- och country & westernsångaren Bill Mellon.

TV Onsdag

8.00–9.00 Laxfiske. Färg. Direktsändning från premiärfisket i Mörrumsån. Nils Linnman och Bertil Widerberg.

16.30–16.50 Experimentlek med friktion. Färg.

18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.

18.05 Sommarlovet – om Julien, en fransk pojke på sommarlov hos en släkting på landet. Del 1. Färg.

18.25 Asfalblommor. Färg. Kanadensisk tecknad kortfilm.

18.30 Halvsju. Färg.

19.30 TV-nytt, väder.

20.00 Peggy Guggenheim. Färg. Ett porträtt av Peggy Guggenheim, konstnären, samlare och en gång gift med konstnären Max Ernst. Medverk: konstnärerna Emilio Vedova, Man Ray och Edmondo Bacci.

21.00 Insyn.

21.30 Pask i ettan. Färg.

21.40 Laxfiske. Färg. Sammandrag från premiärfisket i Mörrumsån. Nils Linnman och Bertil Widerberg.

22.10 TV-nytt, väder.

22.15–22.50 ... Jag blir märkvärdigare efter min död... Ett program om August Strindbergs sista levnadsår och om hur dikteren hedras.

TELEVISION 2

15.00–16.00 Önsketofflorna – indisk långfilm från 1970. Första delen. Regi: Satyajit Ray.

20.30 Asterix och Cleopatra. Färg. Tecknad fransk långfilm. 2. Palatset i Öken.

18.55 Väder.

19.00 TV-nytt.

19.10 Rapport.

19.30 Närbild – Lasse Lönn Dahl. Färg. Ett porträtt av en roare av Gary Engman och Käge Gimteli.

20.20 Insändaren. Textat.

20.50 Tittapåvånen. Färg.

20.55 TV-nytt.

21.00–22.55 Hemkomsten – pjäs av Harold Pinter. Färg. Regi: Håkan Ersgård.

Medverkande: Georg Rydeberg, Stig Torneblom, Tomas von Brömssen, Rooland Söderberg, Yvonne Ingdahl, Bo Brundin.

TV Torsdag

16.30 Den förtrollade färglådan. Färg.

16.40 Dalarapodi av Hugo Alfvén. Färg. En naturtolkning av Ralph M. Evers. Stockholms Filharmoniska ork. Dir: Stig Westerberg.

17.00 Moment. Bordkomik och röda stugor.

17.30 Ålkråkornas 6. Färg. Hemma hos skarvarna, våra nordiska pelikaner. Boris Engström och Gunnar Brusewitz i Kalmarsund.

18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.

18.05 Wapitijortar. Nils Linnmann berättar om en sällsynt kronhjortaras på Olympia-halvön i USA.

18.30 Halvsju. Färg.

19.30 TV-nytt, väder.

20.00 Allsköns musik. Färg.

20.45 Espolio. Sörg. Kanadensisk kortfilm efter ett poem av Earle Birney med titeln lånat från en målning av El Greco.

20.55 De stupade i Spaniens hett. Karl Axel Sjöblom intervjuar svenska medlemmar av Internationella Brigaden under spanska inbördeskriget.

21.40 Världen i fokus: Italiensk skilsmässa. Färg. De politiska förhållandena i Italien har den här våren varit en enda lång kris. Den segslitna frågan om skilsmässa har spelat en stor roll.

22.10 TV-nytt, väder.

22.15–22.25 Sparven. Ett program om den franska artisten Edith Piaf. Medverk: Charles Aznavour, Yves Montand m fl.

TELEVISION 2

15.00–16.00 Önsketofflorna. Färg. Indisk långfilm från 1970. Andra delen.

18.30 Asterix och Cleopatra. Färg. I. Fångade i pyramiden.

18.55 Väder.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.

1/30 Familjen Ashton. Färg. Engelsk TV-serie om en familj i skuggan av andra världskriget. Del 43. "Tjockare än vatten..."

20.25 Personligt med Liv Ullman av Tomas Dillén och Lars Ulvenstam.

20.55 Gosse, drick och var glad. Färg. Hällingång vid hälsans brunnar – och lustans.

21.40 TV-nytt.

21.45–22.35 Pop i domkyrka. Färg.

TV Fredag

LÅNGFREDAG

15.00 Farväl, Gulsari. Färg. Sovjetisk långfilm från 1969. Regi: Sergej Urusskij.

I rollerna: N. Sjanturin, B. Kidikejeva, F. Sjariopov, S. Djamadlov.

16.25 Start 2. Färg. Engelsk nybörjarkurs för vuxna.

21.30 Jak. Färg. 4. Jak i Japan.

16.45 Frå glatta livet. Färg. Fransk kortfilm om ett isblocks våldiga färd genom Paris

17.00 På repetition. Färg. Leonard Bernstein i arbete med instuderingen av Mahlers Symfoni nr 9 Dur med Wiens Filharmoniska Ork.

18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.

18.05 Den gyllene antilopen. Färg. Rysk film.

18.30 Långfredag. Färg. En vandring från Getsemane till Golgata i ord, ton och bild.

19.00 John Blund. Färg.

19.10 Och fred på jorden... Färg. En holländsk film om barns funderingar om krig, fred och morgondagens värld.

19.20 TV-nytt, sport, väder.

19.45 Batavernas trohetsed. Färg. Konstfilm av Carl Nordenfalk och Carlo Derkert om en Rembrandt-målningens historia

20.00 Resande i musik. Färg. Reportage om två resande konsertartister – Henryk Szeryng, världsberömd violinist, och Allan Schiller, en ung pianist i början av sin karriär.

20.50 Olle Westin, skådespelare. Färg. Snabbporträtt av huvudrollsinnehavaren i kvällens film "Plötsligt medan Harry levde"

20.55 Plötsligt medan Harry levde – film av Per Gunnar Evander.

I rollerna: Olle Westin, Gunnar Bylund, Elisabeth Grönkvist, Svante Odqvist, Veronica Björling, Hans Jonstoft.

21.40 Vid pianot: P. Ramel. Färg. Sven Olssons Trio underhåller.

22.10 TV-nytt, väder.

22.15–ca 23.30 Önskerprisen. Färg.

TELEVISION 2

16.00 En idealisk äkta man. Färg. Komisk societetsmelodram av Oscar Wilde.

Medverk: Keith Michell, Dinah Sheridan, M. Leighton, Charles Carson, Jeremy Brett, Susan Hampshire m fl.

17.25 Insändaren. Textat.

17.55 Vetenskapsens värld. Färg. Nyligen fann forskarna aminosyror – förutsättningen för liv – i en meteorit som fallit ner på jorden. Värd: Bo G. Eriksson.

18.30 Asterix och Cleopatra. Färg. Tecknad fransk långfilm. 4. Caesar går till attack.

18.55 Väder.

19.00 TV-nytt.

19.10 Sportnytt.

19.25 Pippi Långstrump på de sju haven. Färg. Svensk långfilm från 1969. Del 3. Regi: Olle Hellbom.

20.00 Ågrörarna. Färg. Pjäs av Birger Norman. Regi: Christian Lund.

Medverk: Polke Atplund, Sara Arnia, Roy Fjærstad, Bo Montellius, Sven-Gunnar Bock, George Fant.

20.50 Fråga Lund. Sex lärde svarar på frågor.

21.50 Västanterinner – violinist – världsartist. Färg. Ett porträtt av Arve Tellefsen, förste konsertmästare i Sveriges Radios Symfoniorkester.

22.30–02.30 Slaget om Alger. Italiensk-algerisk långfilm från 1966. Regi: Gillo Pontecorvo.